

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce na roky 2023 – 2030

Pleš, 2023

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Zámer spracovania
Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Pleš

Tabuľka č. 1

Názov dokumentu	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Pleš na roky 2023 – 2030
Forma spracovania	Externými odborníkmi a zástupcami samosprávy, v zmysle zákona 309/2014 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a platnej Metodiky
Riadenie procesu spracovania	• Projekt spracuje pracovná skupina zložená z externého odborníka a volení zástupcovia Obce Pleš • Občania budú informovaní prostredníctvom úradnej tabule • Podnikateľské subjekty a neziskové organizácie budú oslovené ohľadne spolupráce
Obdobie spracovania	Apríl 2023 – September 2023
Financovanie spracovania	Spracovanie bude financované z projektu „Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec“ (Európsky sociálny fond, OP Efektívna verejná správa), kód projektu: 14011APX2

Časový harmonogram spracovania dokumentu

Tabuľka č. 2, rok /2023

Mesiac	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Úvod						
Analytická časť						
Stratégia obce						
Programová časť						
Realizačná časť						
Finančná časť						
Podporné kapitoly						

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHRSR

Tabuľka č. 3

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Úradná tabuľka			
Miestny rozhlas			
Listy/pošta			
Elektronická pošta			
Tlačená verzia PHRSR			
Elektronická verzia PHRSR			
Verejné zasadnutie pracovnej skupiny			
Využitie nezávislého facilitátora			

Zoznam členov pracovných skupín

Tabuľka č. 4

Funkcia v strategickom plánovaní	Funkcia v pracovnom zaradení	Meno a priezvisko
Koordinátor	Starosta obce	Miroslav Plaucha
Člen pracovnej skupiny	Poslankyňa	Ján Albert
Člen pracovnej skupiny	Poslanec	Peter Albert
Člen pracovnej skupiny	Poslanec	Zsolt Benčík
Člen pracovnej skupiny	Poslanec	Anita Benčíková
Člen pracovnej skupiny	Poslanec	Peter Vajko
Metodik	Strategické plánovanie, analýzy, facilitácia	Ing. Milan Haluška

OBSAH

1. ÚVOD – Základné východiská procesu tvorby a obsahu	1
2. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ.	3
2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií.....	3
2.2. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala	4
2.3. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov	5
2.4. Analýza východiskovej situácie	5
2.4.1 História	5
2.4.2 Zemepisná charakteristika a prírodné zdroje	7
2.4.3 Výmera obce a využitie pôdy	10
2.4.4 Demografický vývoj	12
2.4.4.1 Stav a vývoj počtu obyvateľstva.....	12
2.4.4.2 Veková štruktúra obyvateľstva	13
2.4.4.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva	15
2.4.4.4 Náboženská štruktúra obyvateľstva.....	17
2.4.4.5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	18
2.4.5 Trh práce	19
2.4.5.1 Nezamestnanosť.....	19
2.4.6 Ekonomický rozvoj (ekonomika).....	21
2.4.6.1 Obecný rozpočet	21
2.4.6.2 Malé s trebné podnikanie	22
2.4.6.3 Cestovný ruch	22
2.4.7 Sociálna infraštruktúra	24
2.4.7.1 Inštitúcie a organizácie	24
2.4.7.2 Školstvo.....	24
2.4.7.3 Sociálna a zdravotná starostlivosť	25
2.4.7.4 Služby.....	25
2.4.7.5 Kultúra a šport	26
2.4.7.6 Bývanie	26
2.4.7.7 Ochrana a bezpečnosť	27
2.4.8 Technická infraštruktúra	28
2.4.8.1 Doprava a cesty.....	28
2.4.8.2 Voda, kanalizácia a plyn	28
2.4.8.3 Elektrická energia, osvetlenie a rozhlas.....	29

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

2.4.8.4 Environmentálna infraštruktúra	29
2.4.8.5 Informačná spoločnosť a telekomunikácie	31
2.4.9 Manažment a správa obce	31
2.5. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia	32
2.5.1 Výsledky dotazníkového prieskumu	32
2.6. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie	33
2.7. Výstupy benchmarkingu v kontexte širšieho územia	35
2.8. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja.....	35
2.9. Strom výziev a problémov	36
3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA	37
3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ	37
3.2. Štruktúra priorít a ich väzby.....	37
3.3. Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov.....	38
3.3.1 Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov.....	38
3.3.2 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov	38
3.4. Strategický prístup pre dosiahnutie vízie.....	50
3.5. Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia	50
4. IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA	50
4.1. Nástroje na implementáciu stratégie	50
4.2. Systém monitorovania a hodnotenia naplňania PHRSR.....	52
5. PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV	53
6. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA	56
7. RIADENIE IMPLEMENTÁCIE	57
8. ODPORÚČANIA A POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE Z PHRSR.....	58
8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR	58
8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty	58
8.3. Záverečná správa	59
9. VYUŽITÉ LITERÁRNE ZDROJE A INÉ ZDROJE	59
10. PRÍLOHY	59

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Pleš na roky 2023-2030		
Obec Pleš		
Schválený: uznesením Obecného zastupiteľstva v Pleši č. xxxx , dňa xx.xx.xxxx		
Plánovacie obdobie	2023 – 2030	
Schvaľovací orgán / orgány	Obecné zastupiteľstvo	
Identifikácia územnej/-ných samospráv/-y, pre ktorý/-é sa dokument spracováva	Obec Pleš	
Dátum schvaľovania	xx.xx.xxxx	
Dátum platnosti	Od2023 do 31.12.2030	
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	V zmysle tabuľky č. 4	
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Milan Haluška, milan.haluska@tomasovce.sk	
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Bc. Peter Čeman, starosta.tuhar@gmail.com	
Členovia tímov logistickej podpory	Ing. Dana Gel'hošová Bc. Ľubica Póšová	
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie (obcí, miest, VÚC)	https://www.obecples.sk/ Následne doplniť celý link	
1. ÚVOD - Základné východiská procesu tvorby a obsahu		
1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)		
1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR	Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017	
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR	Obecné zastupiteľstvo obce Pleš	
1.1.3. Partneri	Dotknutá verejnosť	Obyvatelia obce Pleš
	Hlavní aktéri rozvoja	Obyvatelia, podnikateľské subjekty, správcovia sietí, vodných plôch a vodných tokov, vlastníci nehnuteľností, neziskové organizácie
	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	Občania, neziskové organizácie
1.1.4 Inštitucionalizované partnerstvá pre tvorbu a implementáciu PHRSR	• Združenie obcí - Mikroregión pri Velických jazerách • Región Neogradiensis, z.p.o. • Partenrstvo Južného Novohradu • ZMOS, ZMON	
1.2. Obsahové východiská		

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR	Programovanie rozvoja obce sa v súčasnosti nevyhnutne spája s pojmom integrácie do Európskeho spoločenstva, je však aj prvým krokom k naplánovaniu budúcnosti lokálnou politikou rozvoja. Potreba tvorby programu rozvoja obce je zároveň daná Zákonom 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ktorý ukladá obciam povinnosť vypracovávať a aktualizovať PHRSR podľa potreby. Ďalším dôvodom je koniec platnosti aktuálneho dokumentu ako aj nové Programové obdobie 2021 – 2027. Obec identifikovala potrebu prehodnotenia prioritných problémov ako aj strategických cieľov vzhľadom na nové výzvy súvisiace s pandemickou situáciou a vojnovým konfliktom na Ukrajine a s tým súvisiacou energetickou krízou. Vypracovanie a schválenie PHRSR je zároveň jednou z podmienok pre využitie finančných štátnych zdrojov ako i zdrojov EÚ.
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúry stratégie PHRSR	Kataster obce Pleš, Okres Lučenec, Banskobystrický kraj
1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov	Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, Plán obnovy a odolnosti, Partnerská dohoda SR 2021 - 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030, Program Slovensko 2021 – 2027, Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK, Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike, Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025, Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025, Vodný plán Slovenska, Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027, H2ODNOTA JE VODA Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody a ďalšie sektorové strategické dokumenty.
1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR	Fáza 1.– Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác – 03/2023 Fáza 2. – Prípravné práce, dotazníkový prieskum, stanovenie predbežnej vízie 04/2022 – 09/2023 Fáza 3. – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR – 05-06/2023 Fáza 4. – Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorit a strategických cieľov PHRSR – 05-06/2023 Fáza 5. – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov – 06-07/2023 Fáza 6. – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR – 07 - 08/2023

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Fáza 7. – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR –
08 - 11/2023

2. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

2.1 Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Opatrenie 1.1

Ekonomický rozvoj obce

Aktivita	Stav (splnené / nesplnené/čiastočne splnené – možno uviesť aj rok realizácie)
Podpora budovania agroturistických zariadení, zariadení služieb vidieckeho cestovného ruchu	čiastočne splnené
Podpora budovania ubytovania na súkromí s využitím existujúceho stavebného fondu	nesplnené
Intenzívnejšie využívanie prírodných zdrojov	nesplnené
Využitie nevyužitých objektov a plôch pre realizáciu projektov drobných remeselných, výrobných a spracovateľských prevádzok s využitím vo vidieckom turizme	nesplnené

Opatrenie 1.2

Technická infraštruktúra

Aktivita	Stav (splnené / nesplnené)
Dobudovanie vodovodu	nesplnené, ani PD
Dobudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd	nesplnené
Dobudovanie chýbajúcich cestných napojení	nesplnené
Zlepšenie stavu pozemných komunikácií a budovanie chodníkov	splnené
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	splnené
Rekonštrukcia miestneho rozhlasu – zmodernizovať rozhlasovú ústredňu	splnené

Opatrenie 2.1

Vzhľad obce

Aktivita	Stav (splnené / nesplnené)
Úprava verejných priestranstiev, výstavba drobnej architektúry (autobusová zastávka)	splnené
Úprava a údržba cintorína (chodníky, dom smútku)	čiastočne splnené

Opatrenie 2.2

Sociálna infraštruktúra a sociálny rozvoj

Aktivita	Stav (splnené / nesplnené)
Rekonštrukcia a dostavba verejných objektov	nesplnené
Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových športovísk a priestranstiev pre oddych a rekreáciu	nesplnené
Zvýšenie počtu kultúrno–spoločenských a športových podujatí v obci	splnené

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Vytváranie podmienok pre voľnočasové aktivity detí a mládeže	čiastočne splnené
Budovanie turistických trás a cyklotrás v nadväznosti na trasy Novohrad–Nógrád geoparku	nesplnené
Opatrenie 2.3 Prezentácia obce	
Aktivita	Stav (splnené / nesplnené)
Medzinárodná spolupráca a podpora partnerstiev na regionálnej a medzinárodnej úrovni	čiastočne splnené
Aktívna účasť na budovaní Novohrad–Nógrád geoparku	nesplnené
Participácia pri tvorbe a realizácii Stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou (stratégia CLLD) implementovanej prístupom LEADER	čiastočne splnené
Vybudovanie obecného múzea	čiastočne splnené
Vydávanie a distribúcia propagačných materiálov o obci, regióne (Novohrad–Nógrád geopark)	splnené
Pravidelná aktualizácia webovej stránky	splnené
Zapájanie obyvateľov do vecí verejných – komunikácia s verejnosťou	splnené
Príprava a realizácia miestnych a cezhraničných projektov a získavanie externých zdrojov	splnené
Zviditeľnenie obce (informačná tabuľa)	splnené
Opatrenie 3.1 Starostlivosť o životné prostredie	
Aktivita	Stav (splnené / nesplnené)
Starostlivosť o zeleň v obci – na verejných priestranstvách a súkromných pozemkoch	splnené
Vybudovanie obecného parku	nesplnené
Riešenie likvidácie biologicky rozložiteľného odpadu, zriadenie kompostárne	v riešení
Údržba a starostlivosť o vybudované protipovodňové opatrenia	nesplnené

2.2 Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Na základe zozbieraných informácií bola vypracovaná trajektória vývoja za predpokladu, že nebudú realizované žiadne opatrenia navrhovanej stratégie PHRSR, tzv. nulový variant:

- Zhoršenie životného prostredia
- Zvýšenie produkcie zmesových komunálnych odpadov z dôvodu nedostatočného triedenia KO,
- Zhoršenie stavu miestnych komunikácií a chodníkov,
- Zhoršenie stavu obecných budov,
- Zanedbané verejné priestranstvo,
- Zhoršená verejná bezpečnosť v obci,
- Zhoršenie kvality života obyvateľov,

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

- Odchod ľudí v produktívnom veku ako dôsledok zhoršenia životných podmienok v obci,
- Starnutie obyvateľstva a zvyšovanie miery ekonomického zaťaženia produktívnej zložky populácie.

Problémom malých obcí sú financie a úbytok obyvateľov. Mladých skutočne ubúda, sťahujú sa za školou a prácou do väčších miest. S veľkou pravdepodobnosťou bez strategického plánu a bez naplnenia krátkodobých, strednodobých, či dlhodobých cieľov, by čakal obec Pleš negatívny demografický vývoj a s tým spojený znížený príjem do rozpočtu. Strategické rozhodnutia by boli chaotické a využívanie verejných zdrojov neefektívne. Obyvateľstvo by bolo nespokojné a predovšetkým ekonomicky aktívne obyvateľstvo by odchádzalo za lepšími podmienkami na život. Rozvoj obce by stagnoval. Narastali by problémy ako nezamestnanosť, problémy so zabezpečením starostlivosti o obyvateľov v poproduktívnom veku a neschopnosť plniť niektoré úlohy samosprávy. Zanedbané verejné priestranstvá, nízka dostupnosť služieb, či slabé podnikateľské zázemie nepresvedčia obyvateľov, aby v obci zostali. Roztočila by sa špirála následných problémov, ktoré by boli oveľa ťažšie riešiteľné.

2.3 Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Potenciál obce Pleš vyplýva z jej daností. Prvou je kľudný vidiecky charakter obce a možnosť využiť tento potenciál, nakoľko tento fakt čoraz viac láka obyvateľov prichádzať a ostať žiť na dedine. Túto výhodu využil miestny podnikateľ, ktorý vybudoval fungujúci penzión „Floriánov dvor“. Tento láka do obce turistov a návštevníkov ponukou rôznych služieb ako aj oddych a relax v prírode. Týmto sa potenciál obce nevyčerpal, naďalej existujú možnosti, ako využiť prírodné danosti obce.

Výhodou je vzdialenosť a relatívne ideálna dopravná dostupnosť do okresného mesta, ktoré ponúka ďalšie možnosti ako tráviť voľný čas, ale vytvára aj širšiu ponuku pre pracovný trh. Obec Pleš leží na maďarských hraniciach, na dvojazyčnom území. Táto skutočnosť je rovnako ponciálom pre spoluprácu a rozvoj územia.

Výziev pre malú obec, ako je Pleš, je niekoľko. Základným problémom sú obmedzené finančné zdroje, preto je nevyhnutné ich využívať čo najefektívnejšie, prípadne aktívne získavať iné verejné zdroje (štátne dotácie, EU fondy, ai.). Problémom je odchod mladých ľudí za prácou do väčších miest a tým negatívny demografický vývoj.

2.4 Analýza východiskovej situácie

2.4.1 História

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z donačnej listiny kráľa Bela IV. z 10. januára 1246, kedy bola obec známa pod názvom PELYS. Osídlenie je však oveľa staršieho pôvodu. Obec bola majetkom rodu Zachovcov, z ktorých bol najznámejší Felicián. Zo starších šľachtických rodov je to rod Pilíšovcov (podľa bola potom nazvaná obec, najskôr ako Piliš a neskôr Pleš). Názov PILIS je slovanského pôvodu a znamená opustené, pusté holé miesto. Na začiatku 14. storočia tu bol zemepánom Štefan Varssányi, po jeho smrti jeho manželka. Pre nevernosť však kráľ Karol I. v roku 1319 PILIS daroval Tomášovi Szécsényimu (zo Sečian). Od roku 1397 bola v obci už aj farnosť. Prvé známe rodové mená obyvateľov

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

v obci Pleš (Pilis) boli Boršoš, Ciker, Damakoš, Vaš, Dorkó, Giláš, Peršet, Nagy, Pástor a i. V roku 1598 bol zemepánom obce Juraj Bornemisza (z uhorského šľachtického rodu). Obec Pilis podľa súpisu z roku 1625 patrila do okresu Michala Libertsyho a odvádzala dvojitú daň Habsburgovcom aj Turkom. V druhej polovici 17. storočia existoval v obci kostolík, ktorého zvon bol datovaný rokom 1697. Obec patrila fiľakovskému panstvu. V roku 1720 spísali v obci 12 maďarských a 3 slovenské domácnosti. V roku 1770 tu boli známe rody Basthy a Kiss. Od roku 1773 mala obec názov Piliss a od roku 1786 Pilisch. V roku 1828 mala obec 578 obyvateľov. Z významných rodov Fiľakovského Pilisa a Romhány to boli rody Gellén a Szakall (Lovasi). Barnabáš Szakall dal v roku 1870 v Romhányi postaviť kúriu. Zemepánom tu bol Štefan Szakall a zemepánom Fiľakovského Pilisa bol Endre Gellén.

Obce Romhány (Veľký Romhány, Malý Romhány) mali prívlastky cirkevné, pôvodne mali kostol, ktorého základy boli objavené v roku 1971 - boli to gotické kamenné prvky pri cintoríne. Obidve obce Romhány zničili Turci v bojoch začiatkom 17. storočia. Obnovené boli začiatkom 18. storočia ako osady obce Pilis. Rímsko-katolícka škola existovala už v druhej polovici 18. storočia. V roku 1910 mala obec 83 domov a 558 obyvateľov, z toho len 4 % obyvateľov bolo slovenskej národnosti. Ekonomicky činných bolo 36,9 % obyvateľstva, obyvateľstvo žijúce z poľnohospodárstva tvorilo 80,1 %, z priemyslu 9,9 %. Ostatní pracovali v baníctve, verejných službách, ako nádenníci, v službách, ako sluhovia, robotníci a v priemysle. V roku 1927 získava obec úradné slovenské pomenovanie Pleš. V roku 1930 mala obec 844 obyvateľov, z toho bolo 456 obyvateľov československej národnosti a 377 maďarskej národnosti. V roku 1933 za začala stavať nová škola. 10. novembra 1938 obsadili Pleš maďarské vojská a obec bola pod názvom Pilis (Fülekpilis) pričlenená až do roku 1945 k Horthyovskému Maďarsku. Do roku 1940 sa neustále zvyšoval počet obyvateľov v obci, kedy dosiahol počet 868. Po oslobodení obce má znovu názov Pleš a patrí do okresu Lučenec. 8. januára 1948 bola v obci založená Matica slovenská a knižnica. V tomto roku tu bola tiež zriadená autobusová zastávka. V roku 1952 sa oddelili osady Romhán od obce Pleš a vznikla súčasná obec Lipovany. V roku 1958 bol do obce zavedený elektrický prúd. Od roku 1960 sa v obci vedie obecná kronika. V roku 1961 klesol počet obyvateľov na 427. V šesťdesiatych rokoch sa o kultúru obce a zachovanie jej tradícií zaslúžil Flórián Benčík, ktorý režíroval a osobne zahral niekoľko divadelných hier v rámci Csemadoku.

V roku 1967 v obci otvorili ZDS pre 1. – 5. ročník. Škola bola od roku 1973 integrovaná s vyučovacím jazykom maďarským a od roku 1977 slovenská (učiteľ Július Szabó). V roku 1970 časť obyvateľov pracovala v priemyselných podnikoch vo Fiľakove a v Lučenci, ostatní v miestnom poľnohospodárstve. Obec mala 381 obyvateľov a katastrálna výmera obce bola 980 ha. V roku 1971 došlo k centralizácii a do roku 1990 mali obce Mučín, Pleš a Lipovany spoločný Miestny národný výbor v Mučine. V roku 1989 sa začala stavať novostavba farskej budovy, ktorá je umiestnená vedľa starej fary.

K významným osobnostiam pochádzajúcim z obce patrili:

Ján Geguš (n. 16.5. 1793 Pleš – z. 5.10.1855 Očová) prekladateľ, spisovateľ, pedagóg. V roku 1820 sa stal kaplánom v Banskej Bystrici, od roku 1821 farár v Očovej, v rokoch 1827-30 dekan a v roku 1839 zvolený konseniorom. V roku 1836 vydal kázeň na podporu slepeckého ústavu v Pešti.

Zoltán Török (n. 29.2. 1852 Podrečany – z. 2.10.1919 Lučenec) verejný činiteľ, právnik, statkár v obci Pleš. Manželstvo uzavrel 3.2.1875 v rímsko-katolíckom kostole v Lučenci s duchaplnou kráskou Klárou Pokornou. Rodinnú kúriu postavili v miestnej časti Romhán. Török študoval v Lučenci, právo v Pešti. Od

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

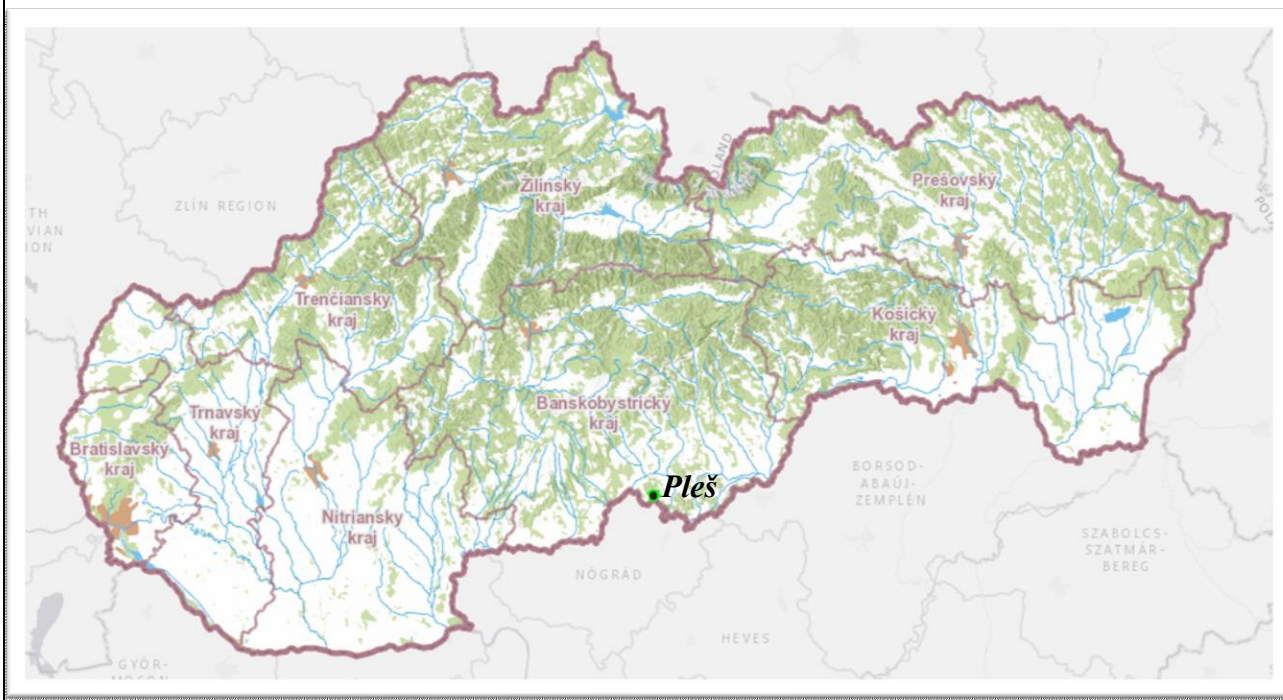
roku 1882 bol podnotárom Novohradskej župy potom čestným tajomníkom, krajinským poslancom za okres Lučenec a bol iniciátorom výstavby železničných tratí v regióne. V rokoch 1891-95 bol primátorom mesta Lučenec a v rokoch 1898-1905 zastával post župana Novohradskej župy. V roku 1896 sa stal čestným občanom mesta Lučenec a v roku 1905 dostal vyznamenanie „Rytier Radu cisára Leopolda“. Bol hlavný redaktorom regionálnych novín a autorom niekoľkých právnických diel.

2.4.2 Zemepisná charakteristika a prírodné zdroje

Geomorfologické členenie (poloha) a príroda

Územie obce Pleš sa nachádza na juhu stredného Slovenska, patrí do Banskobystrického kraja a do okresu Lučenec. Leží v nadmorskej výške 223 m. n. m., prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1246. Zemepisné súradnice obce sú: 48°13'55"S 19°45'04"V, na mape č. 1 je vyznačená poloha obce v rámci Slovenska. Prístup zabezpečuje cesta 2652, cesta III/071, ktorá sa napája na Európsku cestu E58, ktorá spája na Slovensku tzv. južnú cestu *Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec – Rožňava – Košice – Michalovce – Vyšné Nemecké*. *Chýba prepojenie medzi obcou Pleš a Rátkou, ktoré by zrýchlilo a zjednodušilo prístup do Mesta Filákov.* Okresné mesto leží 14 km severozápadne (Mapa č. 2), krajské mesto Banská Bystrica sa nachádza 97 km severozápadne od Pleše a od hlavného mesta Slovenska je obec vzdialená 266 km západne.

Mapa č. 1.: Poloha obce Pleš na Slovensku

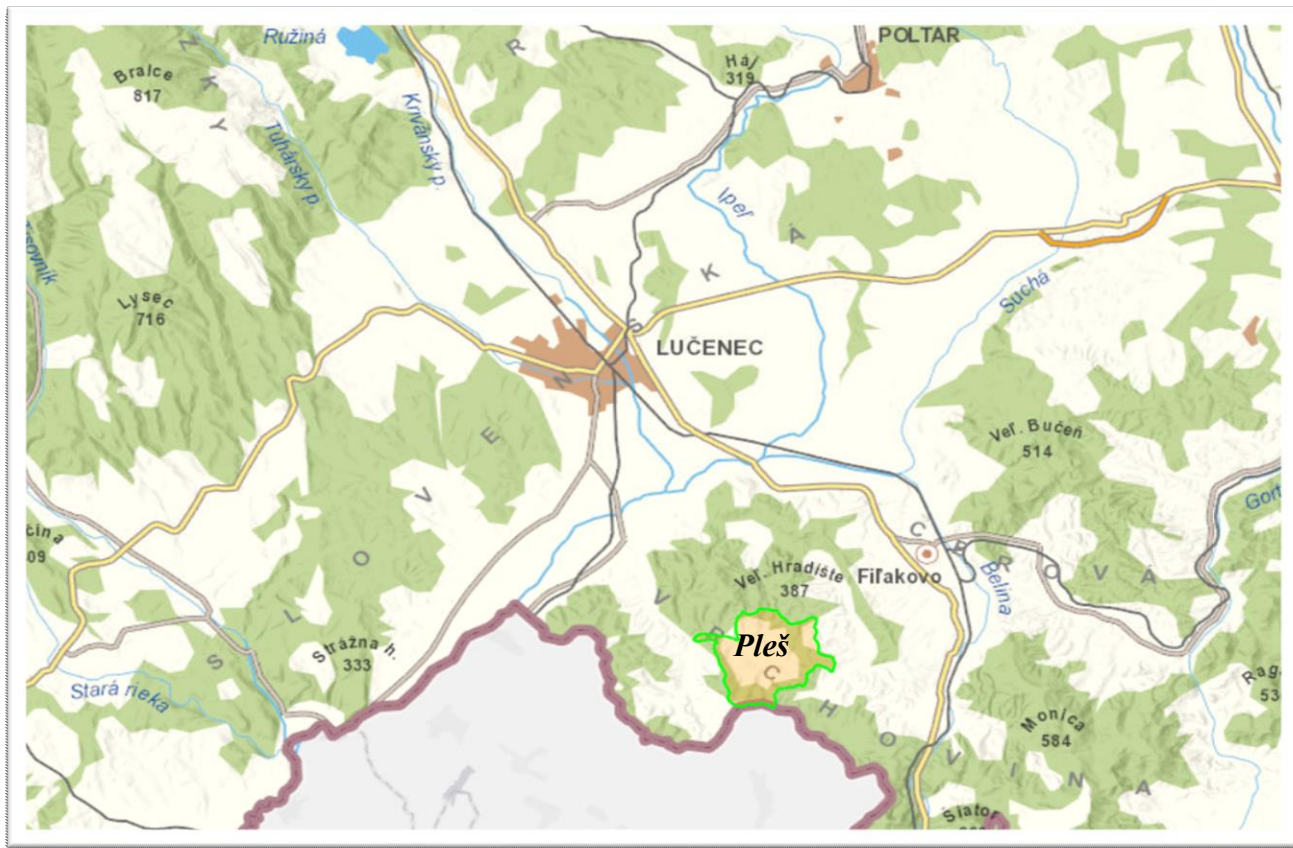
Zdroj: <https://zbgis.skgeodesy.sk/>

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Železničné trate cez obec nevedú, najbližšie nástupište sa nachádza v obci Holiša, ktorá je vzdialená od Pleše 15 km. Najbližšie dostupné letiská osobnej prepravy sú: Sliač 77 km, Budapešť 157 km, Košice 169 km a Bratislava 266 km.

Mapa č. 2: Poloha obce Pleš v okrese Lučenec

Zdroj: <https://zbgis.skgeodesy.sk/>

Geomorfológia a poloha

Obec Pleš leží v západnej časti Cerovej vrchoviny v doline prítoku Mučínkeho potoka v Mučínskej vrchovine. Mučínsku vrchovinu tvoria prevažne tret'ohorné pieskovce, pyroklastiká ryodacitov, piesky, štrky, íly, miestami čadiče. Z minerálov sa tu nachádzajú glaukonit, limonit, psilomelán, produkty silicifikácie, kaustobiolity.

Do chotára zasahuje malý výbežok salgótarjánskej uhoľnej panvy (z Maďarska). Pri puste Romhány (Lipovany) sa zistilo v roku 1948 ložisko uhlia. Ložisko vystupuje na povrch na viacerých miestach a to južne od obce 800 m juhovýchodne od pusty Bagol'. Juhozápadne od Vysokého vrchu (Magas hegy) na nachádzajú tri opustené zavalené štôľne. Pred prvou svetovou vojnou sa robili na ložisku kutacie práce,

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

ťažilo sa až do roku 1926, ale pre nízku kvalitu a malé zásoby sa ťažba skončila. Z vrchov sú tu Holý vrch (306 m n. m.), Mravec (310 m n. m.), Vysoká (321 m n. m.), Mohava (370 m n. m.), Veľké Hradište (387 m n. m.).

Územie je vhodné na rekreáciu. Mučínsky a Plešský potok s prameňmi si zasluhujú ochranu ako estetický prvok v krajine. Plocha povodia je 38 km² a lesnatosť na tomto území je 40 %. Lesy sú nesúvislé dubové, hrabové a agátové. Zníženiny v Mučínskej vrchovine sú väčšinou odlesnené a premenené na oráčky, lokálne sa tu nachádzajú trávnaté porasty. Ide o typ pahorkatinnno-vrchovinnej krajiny s kultúrnou lesostepou s prevahou poľnohospodárskej funkcie.

Hydrologické pomery

Katastre obce patrí do povodia Ipľa. Obcou preteká Plešský potok prameniaci pri pustatine Klinová s bezmenným prítokom prameniáciom pod Holým vrchom. Plešský potok sa pred obcou Mučín vlieva do Mučínskeho potoka. Mučínsky potok je vyše 10 km dlhý prítok Ipľa a pramení v západnej časti Cerovej vrchoviny vo výške okolo 260 m n. m. Nad Rapovcami vo výške 171 m n. m. ústi do rieky Ipeľ. Plocha povodia je 38 km²

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú zdroje minerálnych vôd. Zdroje znečistenia vôd, ale ani chránené oblasti pre odber pitnej vody sa v obci nenachádzajú.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Väčšina územia je zaradená do teplej klimatickej oblasti. Rastlinná pokrývka bola zásahom človeka silne pozmenená. Krajina nadobudla ráz kultúrnej stepi a lesostepi. Veľmi porušené boli aj pôvodné porasty listnatých lesov Cerovej vrchoviny. Rozčlenený chotár Pleša je po obvode porastený nesúvislými plochami dubohrabín a agáčin. Vyskytujú sa tu aj bučiny.

Na okrajoch cerových lesov rastie významný endemit hrachor žltý sedmohradský a kosatec dvojfarebný. V lesoch a krovinách sa vyskytuje krušík malolistý, silenka zelenkokvetá, hrachor chlpatý, klinček obrovský a i. Zo vzácnych rastlín sú to divozel tmavočervený, valerianka pomiešaná, kukučka vencová a i. Územie patrí do krajinného komplexu Baboš, v ktorom sú teplomilné dúbravy s dubovo-hrabovými porastmi a hojne zastúpeným agátom. Odlesnené extrémne svahy by bolo potrebné zalesniť.

V roku 1949 sa v malom kameňolome severozápadne od pustatiny Romhány našiel kmeň mohutného fosílného stromu s priemerom 1,4 m, odkrytá dĺžka je 4 m.

V rámci poľnohospodárstva patrí obec Pleš do zemiakárskej výrobnnej oblasti. Celková výmera pôdy je 978 ha, z toho poľnohospodárska pôda zaberá cca 50 % rozlohy územia, lesné pozemky 45 %, záhrady 0,7 %, zastavané plochy 3 %, ostatné plochy 1,3 %. Medzi najčastejšie ovocné stromy patria: jablňoň, hruška, slivka a orech.

Zloženie fauny v Cerovej vrchovine je pestré. Zoologicky patrí do stepnej zóny. Prevažujú teplomilné druhy viazané na okraje lesa, lúky, stepi, vodné plochy (potoky), alebo poľnohospodársky využívanú pôdu. V okolí Plešského potoka žijú: červy, mäkkýše, kôrovce, hmyz, motýle a chrobáky. Z obojživelníkov sa na území nachádzajú - skokan zelený, kunec obyčajný, z plazov – užovka obyčajná,

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

jašterica obyčajná, z vtákov – bažant obyčajný, hrdlička poľná, kukučka obyčajná, strakoš kolesár, sýkorka veľká a lastovička obyčajná, z cicavcov – jež obyčajný, piskor obyčajný, zajac poľný, králik divý, hranostaj obyčajný, lasica obyčajná. Z lovnej zveri sú to – diviak, líška, jeleň a srnka.

Chránené časti prírody a krajiny

Územia sústavy NATURA 2000 - Územia európskeho významu (ÚEV) a Chránené vtáacie územia (CHVÚ) - sa na území obce nenachádzajú. Stromy vyhlásené za chránené v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny sa na území nenachádzajú.

2.4.3 Výmera obce a využitie pôdy

Tabuľka č. 6:

Celková výmera územia obce Pleš 978 ha								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Poľnohospodárska pôda	4 975 296	4 974 300	4 974 300	4 974 300	4 973 944	4 973 944	4 973 944	4 973 944
z toho: orná pôda	1 246 720	1 245 724	1 245 724	1 245 724	1 245 368	1 245 368	1 245 368	1 245 368
- chmeľnica	0	0	0	0	0	0	0	0
- vinica	17 804	17 804	17 804	17 804	17 804	17 804	17 804	17 804
- záhrada	64 137	64 137	64 137	64 137	64 137	64 137	64 137	64 137
- ovocný sad	0	0	0	0	0	0	0	0
- trvalý trávnatý porast	3 646 635	3 646 635	3 646 635	3 646 635	3 646 635	3 646 635	3 646 635	3 646 635
Nepoľnohospodárska pôda	4 808 106	4 809 102	4 809 102	4 809 102	4 809 458	4 809 458	4 809 458	4 809 458
z toho:								
- lesný pozemok	4 424 706	4 424 706	4 424 706	4 424 706	4 424 706	4 424 706	4 424 706	4 424 706
- vodná plocha	15 143	15 143	15 143	15 143	15 143	15 143	15 143	15 143
- zast. plocha a nádvorie	295 227	295 405	295 405	295 405	295 761	296 839	296 839	296 839
- ostatná plocha	73 030	73 848	73 848	73 848	73 848	72 770	72 770	72 770
Celková výmera	9 783 402	9 783 402	9 783 402	9 783 402	9 783 402	9 783 402	9 783 402	9 783 402

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>

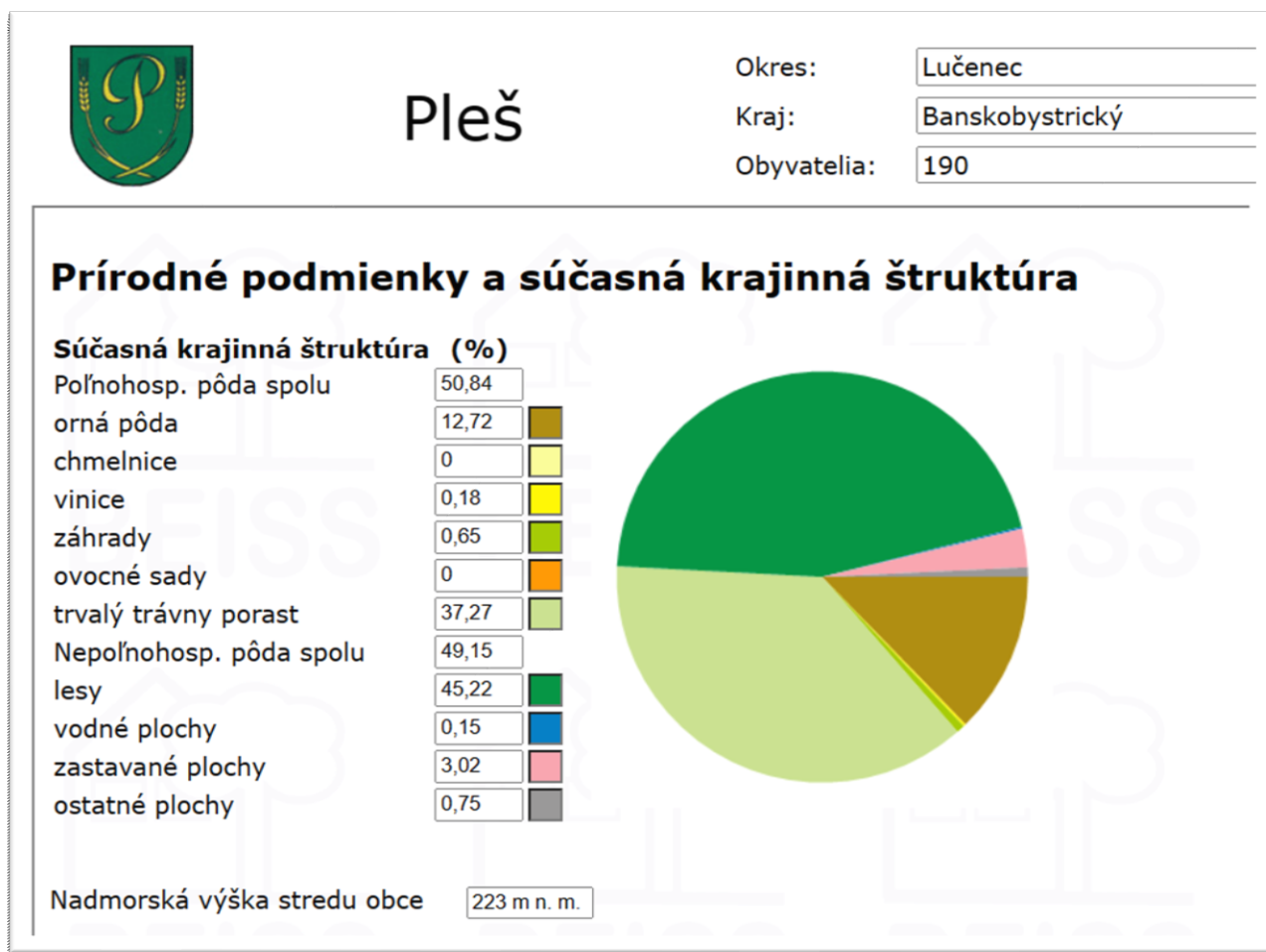

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Veľkosť katastrálneho územia obce Pleš sa v sledovanom období 8 rokov nemenila, malé zmeny nastali vo využití pôdy. Od roku 2015 sa množstvo poľnohospodárskej pôdy znížilo o 0,01% v prospech nepoľnohospodárskej pôdy. Celková výmera územia obce je 9 783 402 m². Rozloha poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy je takmer vyrovnaná. Najväčšiu rozlohu tvoria lesné pozemky 45,52% z celkovej rozlohy, nasledujú trvalé trávnaté porasty s 37,73%.

Vlastníkmi pôdy sú viaceré menšie podnikateľské subjekty a fyzické osoby. Najviac pôdy obhospodaruje S-AGRO s.r.o., Pleš, SS-GROUPE, s.r.o. Pleš, Spolok lesomajiteľov – pozemkové spoločenstvo a Lesy SR.

Graf č. 1

Zdroj: www.beiss.sk, 2020

2.4.4 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

2.4.4.1 Stav a vývoj počtu obyvateľstva

Demografický vývoj obce Pleš má od roku 2015 kolísajúci charakter. Zlomové boli roky 2017 a 2018, kedy sa počet obyvateľov znížil spolu o 32, čo je vzhľadom na celkový počet obyvateľov obce výrazný úbytok. Tento úbytok spôsobila vo väčšej miere migrácia obyvateľstva, avšak aj prirodzený prírastok obyvateľstva má zápornú hodnotu, ako je zrejmé z tabuľky č. 7. K 31.12.2022 mala obec 187 obyvateľov.

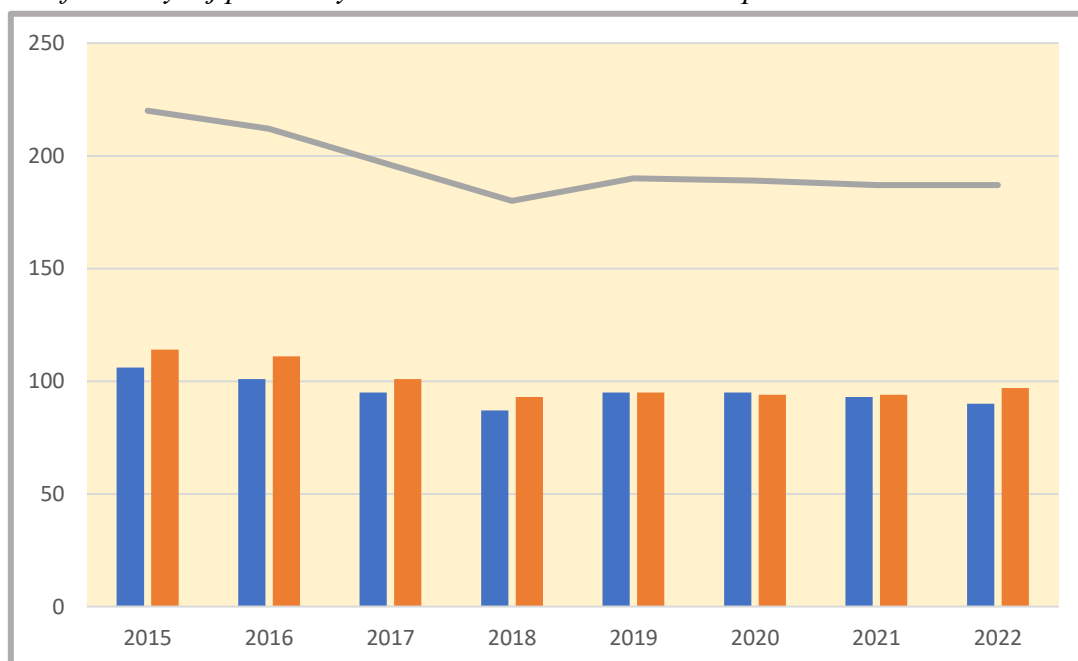
Tabuľka č. 7: Vývoj počtu obyvateľstva v obci Pleš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Muži	106	101	95	87	95	95	93	90
Ženy	114	111	101	93	95	94	94	97
Spolu	220	212	196	180	190	189	187	187

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>

Hustota obyvateľstva na km² v obci dosahovala v roku 2015 hodnotu 22,64 obyvateľa na km²; v roku 2022 to bolo 19,11. Pre porovnanie hustota vidieckeho osídlenia na Slovensku je 61,57 (2022) obyvateľa na km².

Graf č. 2: Vývoj počtu obyvateľov v obci Pleš z hľadiska pohlavia

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>, vlastné spracovanie

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Na rozbor najjednoduchších demografických ukazovateľov v obci Pleš máme k dispozícii údaje o prírastku / úbytku obyvateľstva za roky 2015 – 2022. K 31.12.2014 mala obec 223 obyvateľov. Za sledované obdobie sa v obci narodilo spolu 15 a zomrelo 26 obyvateľov, pričom priemer na 1 rok bol 1,88 narodených a 3,25 zomretých. Celkovo sa prirodzeným pohybom (natalita a mortalita) počet obyvateľov znížil o 11.

Pri analýze mechanického pohybu obyvateľstva sa pozornosť sústreďuje predovšetkým na migračný pohyb (migrácia = sťahovanie). Celkový počet prisťahovaných za sledované obdobie je 26 a vystáňovaných 53. Ročne sa v priemere počas sledovaného obdobia z obce vystáňovalo 3,25 a prisťahovalo 6,63 obyvateľov. Celkový efekt je opäť negatívny, migráciou sa počet obyvateľov od konca roku 2014 v obci znížil o 38.

Tabuľka č. 7: Pohyb obyvateľstva

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Živonarodení	3	3	3	1	2	0	3	0
Zomretí	4	2	7	5	0	1	5	2
Prirodzený prírastok obyv.	-1	1	-4	-4	2	-1	-2	-2
Pristáňovaných	1	2	1	1	12	2	2	5
Vystáňovaných	3	11	13	13	4	2	4	3
Migračné saldo	-2	-9	-12	-12	8	0	-2	2
Celkový prírastok obyv.	-3	-8	-16	-16	10	-1	-4	0

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>

V januári 2022, na základe zverejnených výsledkov SODB 2021 Štatistický úrad SR aktualizoval stav obyvateľov k 1. 1. 2021, ktorý je základom pre bilancovanie každoročných počtov obyvateľstva v obciach SR. Podľa tejto aktualizácie mala obec Pleš k 1.1.2021 191 (nie 189) obyvateľov. Celkový prírastok obyvateľstva za sledované obdobie je -36.

2.4.4.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva sa dotýka všetkých, je to komplexný demografický jav. Vo vekovej štruktúre sa odráža vývoj základných populačných procesov (pôrodnosti a úmrtnosti).

Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. Ako je zrejmé z tabuľky č. 8., uvedený vývoj je charakteristický aj pre obec Pleš. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku je vyrovnaný, avšak index závislosti starých ľudí

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

sa zvyšuje vzhľadom na klesajúci celkový počet obyvateľov. Klesá počet obyvateľov v produktívnom aj predproduktívnom veku.

Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku 66,85%, pričom index ekonomického zaťaženia (Počet osôb v predproduktívnom (0-14) a poproduktívnom veku (65+) k osobám v produktívnom veku (15-64)) v sledovanom období je vyrovnaný.

Index starnutia na slovenskom vidieku (počet osôb v poproduktívnom veku (65+) k osobám v predproduktívnom veku (0-14)) dosahoval v roku 2022 hodnotu 90,59%, v obci Pleš je to 93,75%. Ak by mal tento trend pokračovať naďalej, obec bude demograficky starnúť a počet obyvateľstva sa bude naďalej znižovať.

Tabuľka č. 8: Veková štruktúra obyvateľstva

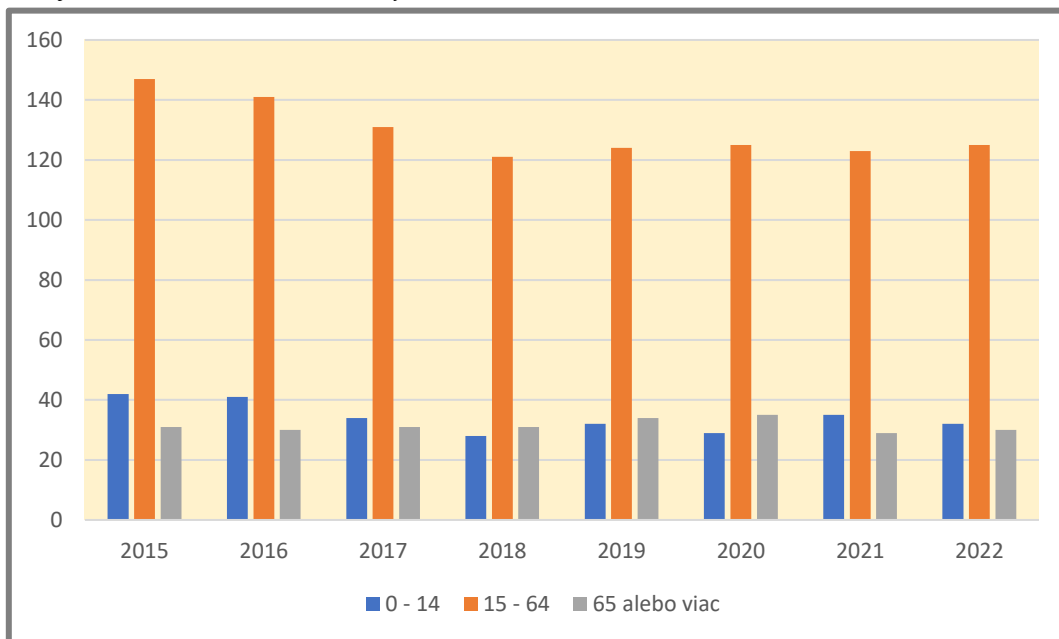
Kategórie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Predproduktívny vek, 0 -14 rokov	42	41	34	28	32	29	35	32
Produktívny, 15-64 rokov	147	141	131	121	124	125	123	125
Poproduktívny, 65 rokov a viac	31	30	31	31	34	35	29	30
Ukazovatele								
Index starnutia	73,81	73,17	91,18	110,71	106,25	120,69	82,86	93,75
Index ekonomického zaťaženia	49,66	50,35	49,62	48,76	53,23	51,20	52,03	49,60
Index závislosti mladých ľudí I	28,57	29,08	25,95	23,14	25,81	23,20	28,46	25,60
Index závislosti starých ľudí II	21,09	21,28	23,66	25,62	27,42	28,00	23,58	24,00

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Graf č. 3.: Vekové zloženie obyvateľstva obce Pleš 2015 – 2022, k 31.12.

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>, vlastné spracovanie

Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku 66,85%, pričom index ekonomického zaťaženia (Počet osôb v predproduktívnom (0-14) a poproduktívnom veku (65+) k osobám v produktívnom veku (15-64)) v sledovanom období je vyrovnaný.

Index starnutia na slovenskom vidieku (počet osôb v poproduktívnom veku (65+) k osobám v predproduktívnom veku (0-14)) dosahoval v roku 2022 hodnotu 90,59%, v obci Pleš je to 93,75%. Ak by mal tento trend pokračovať naďalej, obec bude demograficky starnúť a počet obyvateľstva sa bude naďalej znižovať.

2.4.4.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej menšine alebo etnickej menšine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú občan prevažne používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej menšine alebo etnickej menšine.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

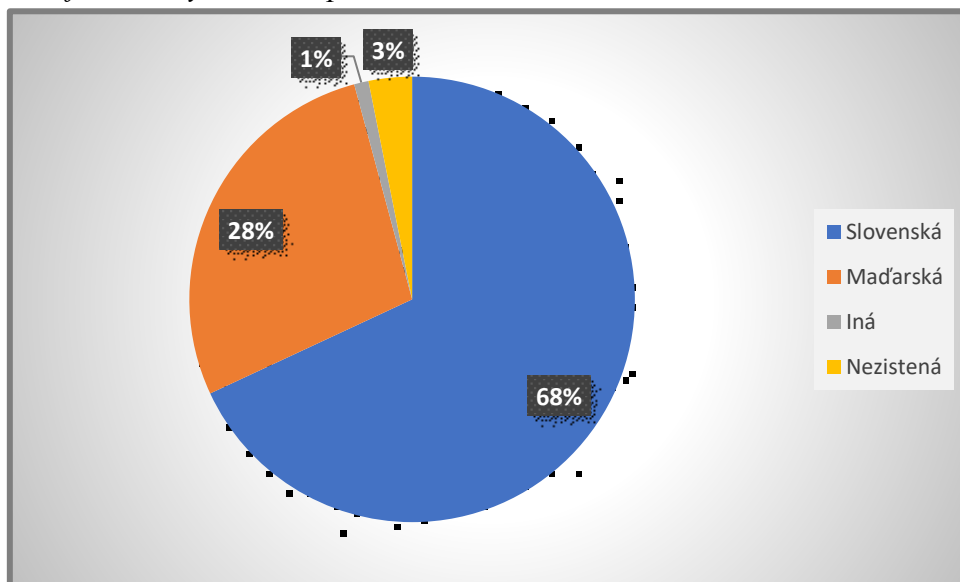
Tabuľka č. 9: Národnostné zloženie obyvateľstva

Národnosť	Počet 2011	% 2011	Počet 2021	% 2021
Slovenská	104	47,71	130	68,06
Maďarská	83	38,07	53	27,75
Rómska	25	11,47	0	0
Iná	1	0,46	2	1,05
Nezistená	5	2,29	6	3,14
Spolu	218	100	191	100

Zdroj: SODB 2011/2021

Štruktúru obyvateľov obce Pleš podľa národnosti znázorňuje tabuľka 9., pričom sme vychádzali z výsledkov SODB 2011 a 2021. Vzhľadom na geografickú polohu obce a jej históriu je prirodzené, že obyvateľstvo je rozdelené do dvoch národnostných skupín: slovenskej a maďarskej. Rómske obyvateľstvo má tendenciu hlásiť sa z rôznych dôvodov k iným národnostiam. Pre porovnanie uvádzame aj výsledky zo SODB 2011, kedy sa k rómskej národnosti hlásilo 11,47% obyvateľov, zatiaľ čo pri poslednom sčítaní to nebol žiaden.

Graf č. 4: Obyvateľstvo podľa národnosti v obci Pleš

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

2.4.4.4 Náboženská štruktúra obyvateľstva

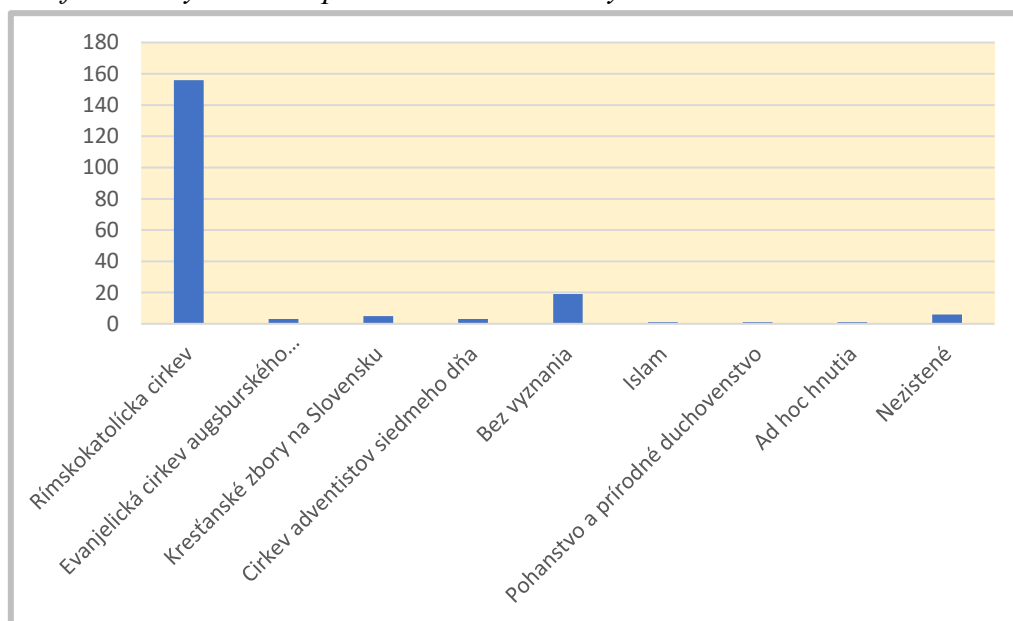
Tabuľka č. 10: Obyvateľstvo podľa vierovyznania

Vierovyznanie	Počet 2011	% 2011	Počet 2021	% 2021
Rímskokatolícka cirkev	172	78,90	156	81,68
Evanjelická cirkev aug. vyznania	1	0,46	3	1,57
Kresťanské zbory na Slovensku	5	2,29	1	0,52
Cirkev adventistov siedmeho dňa	0	0	3	1,57
Bez vyznania	7	3,21	19	9,95
Islam	0	0	1	0,52
Pohanstvo a prírodné duchovenstvo	0	0	1	0,52
Ad hoc hnutia	0	0	1	0,52
Nezistené	33	15,14	6	3,14
Spolu	218	100	191	100

Zdroj: SODB 2011/2021

Pri zisťovaní náboženskej štruktúry obyvateľstva v obci Pleš sme vychádzali z výsledkov SODB 2011 a 2021. Väčšina obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu - viac ako 81 %, pričom oproti predchádzajúcemu SODB počet obyvateľov hlásiacich sa k tomuto náboženstvu stúpol o 2,78 %. Výrazný nárast o 6,74 % zaznamenala skupina obyvateľstva, ktorá sa nehlási k žiadnemu vierovyznaniu.

Graf č. 5: Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania v obci Pleš

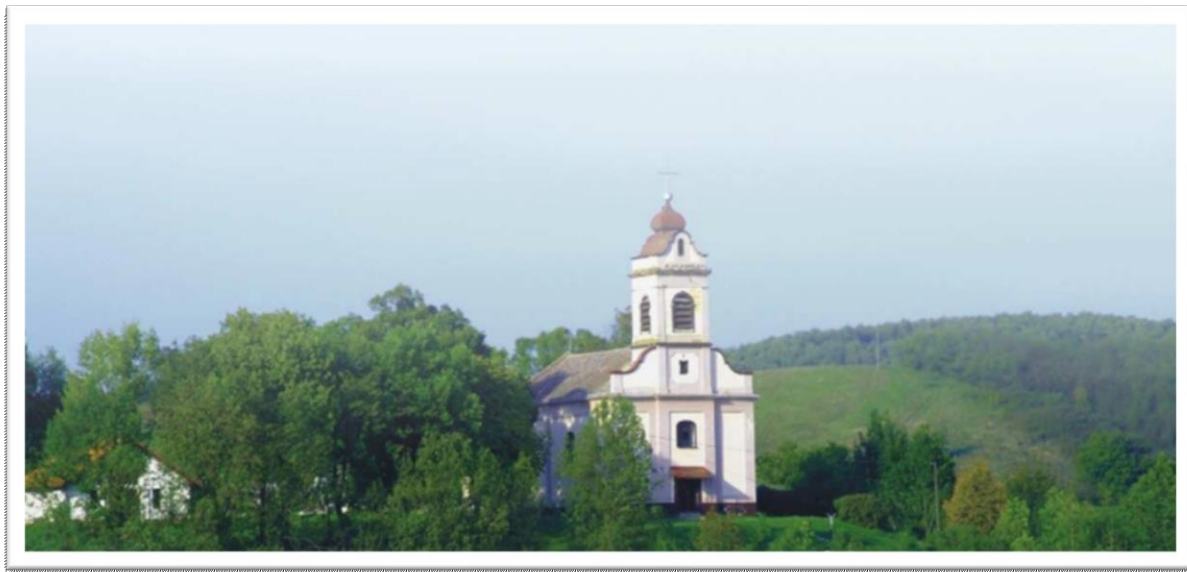
Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Dominantou obce je jednod'ový klasický rímskokatolícky kostol sv. Petra a Pavla s pôvodným zvonom z roku 1693. S jeho stavbou začali pred rokom 1826 a dokončený bol v roku 1829. Renomovaný bol znovu v roku 1910. Hlavný oltár je z polovice 19. storočia s o závesným obrazom sv. Petra a Pavla.

Obrázok č. 1.: Rímskokatolícky kostol sv. Petra a Pavla v Pleši

Zdroj: Obecný úrad Pleš

2.4.4.5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva delí populáciu podľa výšky dosiahnutého vzdelania. Vzdelané obyvateľstvo (na každom stupni) je viac informované, rýchlejšie sa zapája do pracovného procesu, skôr nachádza riešenia aj z krízových situácií, je ochotné meniť zamestnania. Na základe výšky dosiahnutého vzdelania obyvatelia ovplyvňujú ekonomickú dynamiku obce a tým aj rozvoj obce a regiónu. Vzdelanostnú úroveň ovplyvňujú národnosť, stupeň urbanizácie, ale i veková štruktúra. Veľká časť obyvateľstva so základným vzdelaním pripadá na staršie obyvateľstvo, ktoré je silne zastúpené práve na vidieku.

Podľa údajov zo SODB k 1.1.2021 v obci prevláda obyvateľstvo, ktoré má ukončené učňovské alebo odborné stredné vzdelanie s maturitou (27,23 %), nasleduje úplné stredné vzdelanie bez maturity (25,65 %) a základné vzdelanie (19,37 %). Vysokoškolské vzdelanie absolvovalo 6,81 % obyvateľov obce.

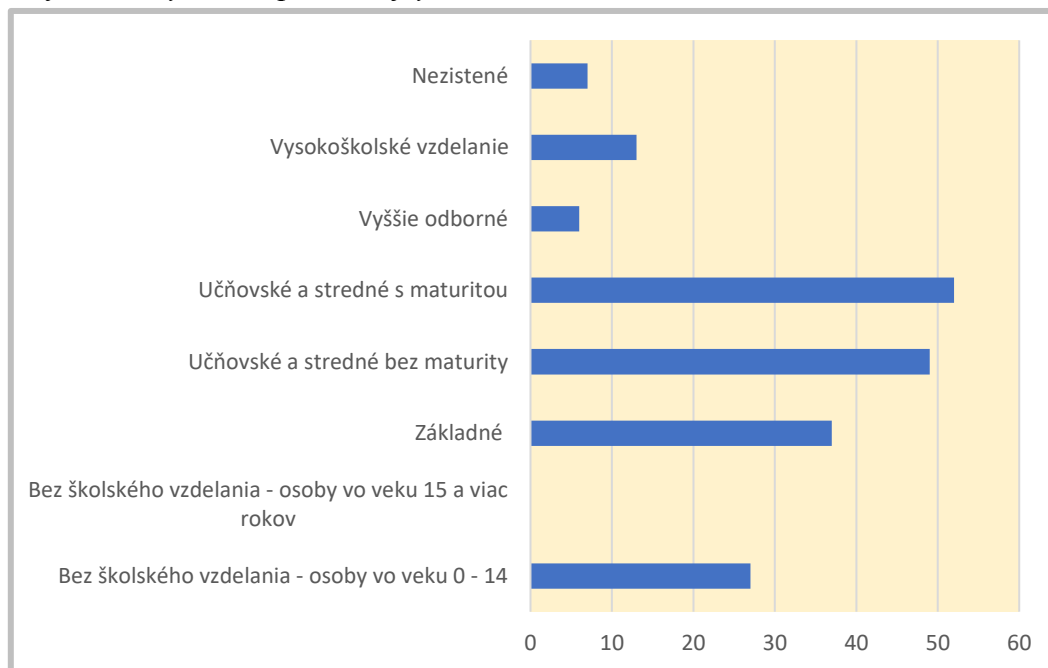
Na vidieku je všeobecne vyšší podiel nižšie kvalifikovaných osôb ako v mestách a to aj v dôsledku migrácie, ktorá je sprevádzaná prvkami selektívnosti, pretože z vidieka odchádza prevažne mladá generácia s vysokými kvalitatívnymi charakteristikami. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v Pleši je nevyhovujúca pre momentálne potreby trhu práce, najmä po jej silnej orientácii na vedomostnú

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

spoločnosť a využívanie informačno-komunikačných technológií. Na druhej strane stredné vzdelanie obyvateľstva je vhodné pre trh práce na vidieku, predovšetkým pre oblasť poľnohospodárstva, drobného podnikania, remeselné činnosti a cestovný ruch.

Graf č. 6: Obyvatelia podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania – Pleš v %

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

2.4.5 TRH PRÁCE

2.4.5.1 Nezamestnanosť

Tabuľka č. 11: Nezamestnanosť v obci

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Muži	10	5	4	2	1	4	1	3
Ženy	10	9	5	2	4	7	8	9
Spolu	20	14	9	4	5	11	9	12

Zdroj: Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>

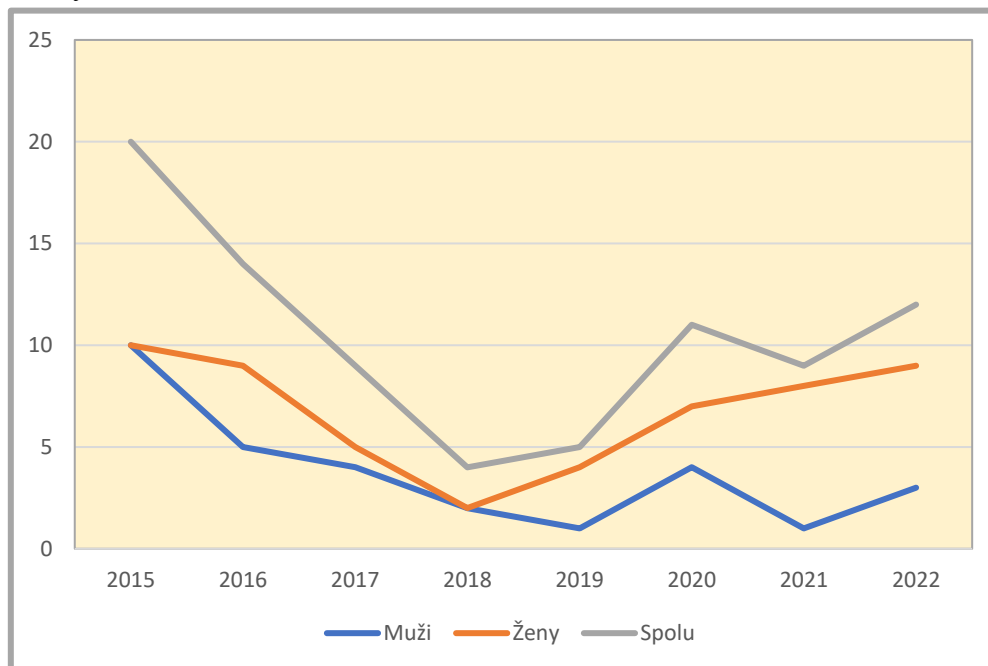
Podiel pracujúcich z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku (15 – 64 rokov) je vo vidieckych regiónoch podstatne nižší ako v mestských regiónoch. Nízky podiel miery zamestnanosti vo vidieckych oblastiach vyplýva zo stále nedostatočnej ekonomickej infraštruktúry a nízkej podnikateľskej

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

hustoty vo vidieckych oblastiach. Z hľadiska nezamestnanosti existujú v SR značné regionálne rozdiely. Regióny s vysokou mierou nezamestnanosti sú sústredené najmä na východnom, južnom a strednom Slovensku. Okres Lučenec bol vzhľadom na vysokú mieru nezamestnanosti (8/2022 – 13,93%) zaradený v roku 2015 medzi najmenej rozvinuté regióny.

Graf č. 7.: Počet uchádzačov o zamestnanie v obci Pleš

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>, vlastné spracovanie

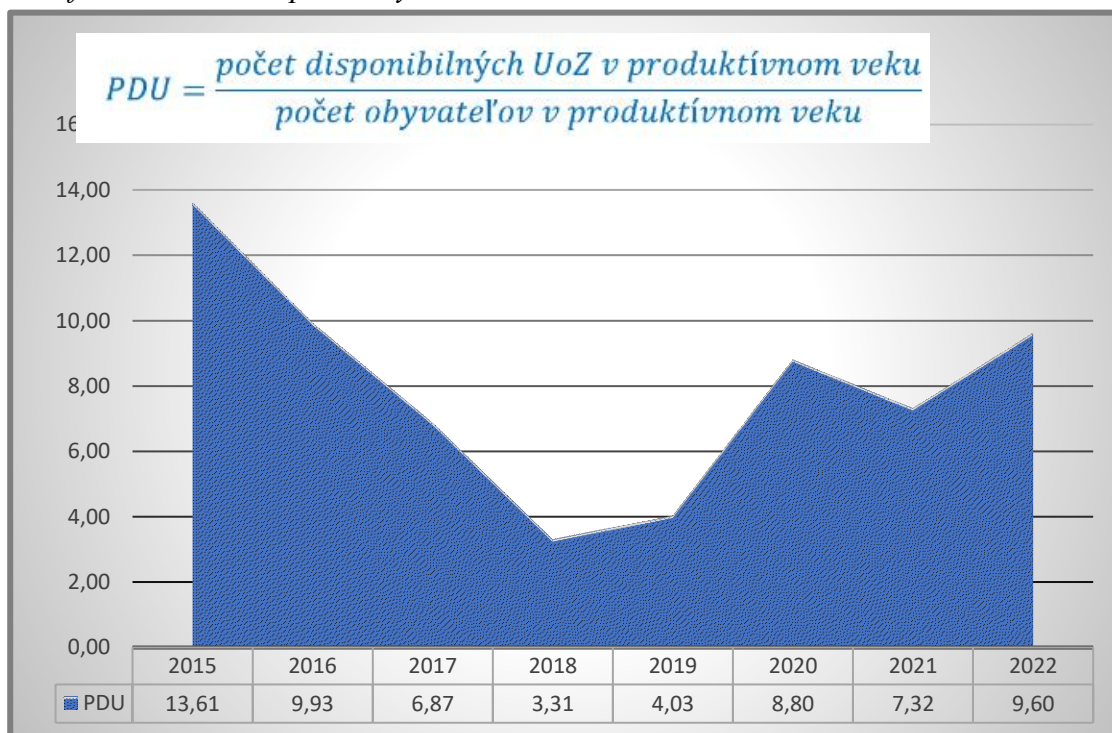
V tabuľke č. 11 a grafe č. 7 môžeme sledovať vývoj nezamestnanosti z hľadiska ekonomicky aktívnej ženskej a mužskej populácie v obci. Všeobecne možno povedať, že väčšinou sú nezamestnané ženy, ktoré majú často problém zamestnať sa po materskej dovolenke. Tento trend sa potvrdzuje aj v obci Pleš. Obec neposkytuje dostatočné množstvo pracovných príležitostí, obyvatelia sú nútení dochádzať za prácou do okolitých obcí a do okresného mesta Lučenec alebo do mesta Fiľakovo. V susedných obciach majú možnosť sa zamestnať predovšetkým v poľnohospodárstve.

Najnižší počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v Pleši bol v roku 2018. Od tohto roku nezamestnanosť v obci opäť stúpala, pričom na konci r. 2022 dosahoval podiel disponibilných uchádzačov o zamestnanie v obci Pleš 9,60 %. Pre porovnanie PDU v okrese Lučenec v rovnakom čase bol 8,43 % a v Banskobystrickom kraji 7,27 %.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Graf č. 8.: Podiel disponibilných uchádzačov o zamestnanie v obci Pleš v %

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>, vlastné spracovanie

2.4.6 EKONOMICKÝ ROZVOJ (EKONOMIKA)

2.4.6.1 Obecný rozpočet

Základným nástrojom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce. Obec ho zostavuje podľa ustanovenia § 10 odsek 7) zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Obec hospodári v roku 2023 s vyrovnaným rozpočtom vo výške 72 800 €, pričom všetky príjmy sú naplánované ako bežné. Kapitálové výdavky plánuje obec použiť na rozvoj obce, rekonštrukciu a modernizáciu vo výške viac ako 21 000. Najväčšiu časť príjmov tvoria daňové príjmy (71 095 €).

Majetok Obce v roku 2021 bol v hodnote 356 677,84 € v nasledujúcom roku došlo len k minimálnemu nárastu.

Celková likvidita v roku 2022 bola na úrovni 13,95 a celková zadlženosť na úrovni 1,97%. Tieto ukazovatele sú častokrát podmienkou čerpania finančných prostriedkov z verejných zdrojov. Obec Pleš je subjektom s dobrou finančno-ekonomickou situáciou.

2.4.6.2 Malé a stredné podnikanie, samostatne hospodáriaci roľníci

Dôležitými faktormi pre ekonomický rozvoj obce sú taktiež podmienky pre rozvoj podnikania v obci a podnikateľské aktivity súkromného sektora. Priamo v obci sa podnikanie sústreďuje predovšetkým do činnosti fyzických osôb zameraných na podnikanie v oblasti obchodu a služieb.

V obci sú ku dňu spracovania dokumentu, podľa Živnostenského registra SR, evidovaní traja živnostníci, podľa Obchodného registra SR registra, štyri spoločnosti s ručením obmedzeným.

Samostatne hospodáriaci roľníci: Jozef Šándor, Peter Albert, Norbert Klima.

Občania majú málo skúseností s podnikaním a tým klesá záujem o ekonomickú aktivitu v oblasti pôdohospodárstva, ktoré by mohlo vzhľadom na zdroje obce ovplyvniť jej ďalší rozvoj. Chýba dostupnosť poradenských služieb pre podnikateľov.

2.4.6.3 Cestovný ruch

Obec Pleš nepredstavuje významné rekreačné sídlo, avšak potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a vidieckeho turizmu obec má, predovšetkým s väzbou na susedné obce a región Novohrad - Nógrád. Priestor poskytuje predovšetkým okolitá príroda občanom v podobe turizmu a cykloturistiky. V obci sa nachádza penzión Floriánov dvor, ktorý vytvára základnú infraštruktúru cestovného ruchu - poskytuje najmä ubytovacie a stravovacie služby, šport, wellness a vytvára podmienky pre rôzne druhy spoločenských podujatí.

Kataster obce leží na pohraničnom území a Pleš má viaceré partnerské obce v Maďarskej republike. Od roku 2012 prebieha intenzívna spolupráca – najskôr sa podpísala zmluva o založení cezhraničnej partnerskej spolupráce medzi obcami Pleš a Jobbágyi (Maďarsko) v oblastiach ekonomika, vzdelanie, kultúra, šport, turistika, informácie a tiež spolupráca medzi občanmi a organizáciami. Obec Jobbágyi sa nachádza v Novohradskej župe vo vzdialenosti 80 km od Pleša. V roku 2013 v rámci Programu Europe for citizens sa spolupráca rozšírila o obce Velichov, Česká republika a Pilisszentkereszt – Mlynky, Maďarská republika. V obci Pleš sa v rámci tohto projektu uskutočnilo stretnutie celkom 515 obyvateľov z 9 obcí zo štyroch krajín Európy (Slovensko, Maďarsko, Česká republika, Rumunsko). V roku 2015 obec získala ďalšieho partnera z Poľska – obec Poreba.

Vybrané turistické ciele v okolí:

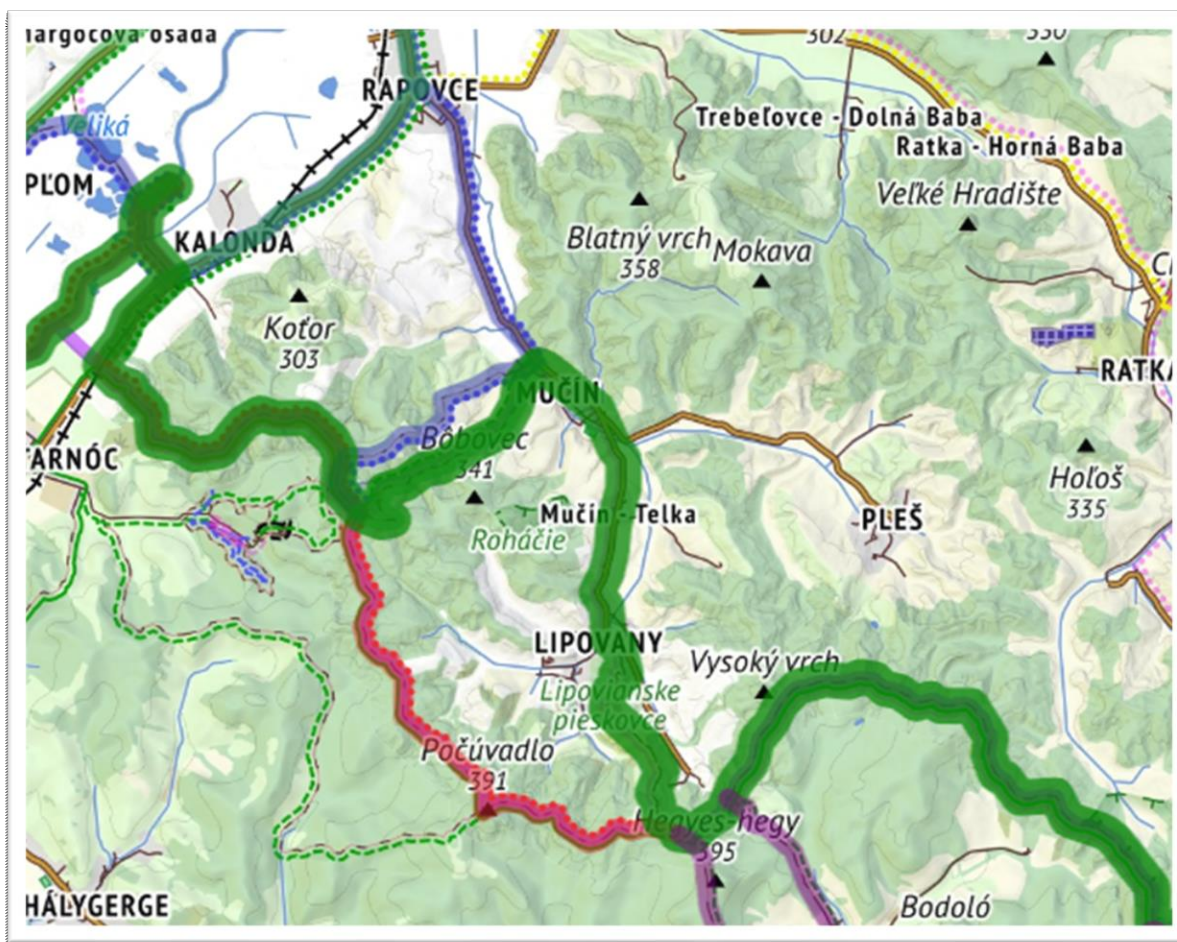
- Mučínska jaskyňa – 5,6 km,
- Belinské skaly – 8,4 km,
- Rozhl'adňa na Karanči – 8,7 km,
- Rozhl'adňa na Mačacej – 10 km,
- Šomoška, kamenný vodopád – 10,3 km,
- Hájnačka, Pohanský hrad – 13,2 km,
- Paleontologický park - Ipolytarnóc.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

V blízkosti obce prechádza viacero turistických trás, najvýznamnejšia je Južná turistická magistrála, ktorá vedie po slovensko-maďarských hraniciach. Cyklotrasy cez obec neprechádzajú.

Mapa č. 3: Turistické trasy v okolí

Zdroj: www.oma.sk

Obecným zámerom v oblasti cestovného ruchu je prispieť k vybudovaniu infraštruktúry cestovného ruchu pre rozvoj agroturistiky. Prostredníctvom vybudovanej infraštruktúry cestovného ruchu sa dosiahne zvýšenie zamestnanosti aj v tejto oblasti, a rozvoj identity, tradície a kultúry obce ako atraktívnej cieľovej lokality pre domácich, ale i zahraničných turistov.

2.4.7 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

2.4.7.1 Inštitúcie a organizácie

Hlavným objektom občianskeho vybavenia v obci je obecný úrad. Najbližšie zastúpenie štátnej správy sa nachádza v meste Lučenec a Filákov. Okresný úrad, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, pobočka finančného riaditeľstva, Sociálnu poisťovňu, zastúpenie zdravotných poisťovní ako aj bankový sektor je zastúpený tiež v Lučenci, prípadne vo Filákov. V obci sa nenachádza žiadny bankomat. Z hľadiska finančného trhu ako aj z iných hľadísk je pre obec Pleš centrom peňažníctva a poisťovníctva mesto Filákov a mesto Lučenec. V Lučenci sa nachádza aj Oblastná organizácia cestovného ruchu Turistický Novohrad a Podpoľanie, Regionálna rozvojová agentúra, Región Neogradensis, z.p.o. a ďalšie subjekty podpory rozvoja regiónu.

Aktívne organizácie v obci Pleš:

- Spevácky zbor Zlatý klas

Obec Pleš je členom nasledovných organizácií a združení:

- Združenie obcí - Mikroregión pri Velických jazerách,
- Euroregion Neogradensis,
- občianske združenie Partnerstvo Južného Novohradu, ktoré v roku 2015 aktívne pripravuje Stratégiu miestneho rozvoja vedeného komunitou (stratégia CLLD) prístupom LEADER,
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Turistický Novohrad a Podpoľanie,
- združenie právnických osôb Geopark Novohrad–Nógrád, ktoré od roku 2008 realizuje projekt Novohrad–Nógrád geopark, ktorý sa v roku 2010 stal členom Európskej aj Globálnej siete geoparkov
- ZMOS a ZMON

2.4.7.2 Školstvo

Školská infraštruktúra v obci absentuje. V Pleši nie je zriadená materská ani základná škola, keďže zo strany štátu chýbajú finančné prostriedky na prevádzkovanie škôl a školských zariadení s nízkym počtom detí. Deti z obce navštevujú materskú školu a základnú školu v Divíne, v Haliči a v Lučenci. Stredné školy navštevujú zväčša v Lučenci. Chýba zariadenie pre mimoškolskú činnosť detí, kde by mohli aktívne tráviť voľný čas v rôznych krúžkoch.

Výrazne sťaženú situáciu z hľadiska vyhovujúceho vzdelania má dospelé obyvateľstvo, ktoré má zväčša stredné vzdelanie, čo je v súlade s bývalými potrebami poľnohospodárskeho regiónu a potrebami kovospracujúceho priemyslu. Po reštrukturalizácii hospodárstva sa toto vzdelanie stalo málo konkurencieschopné, sťažujúc tak postavenie obyvateľstva na trhu práce. Priamo v obci nie sú možnosti pre celoživotné vzdelávanie vytvorené, v okolitých centrálnych obciach sú tieto možnosti obmedzené. Obyvatelia využívajú zväčša rôzne kurzy ponúkané úradmi práce.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

2.4.7.3 Sociálna a zdravotná starostlivosť

Obec Pleš zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne činnosti:

- *posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu* – výkon samosprávy vyplývajúci z §34 a 41 Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- *základné sociálne poradenstvo* – v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom, ktorí potrebujú pomoc a podporu v rôznych nepriaznivých sociálnych situáciách
- *výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku* – činnosť je vykonávaná v spolupráci s ÚPSVaR v Lučenci,
- *výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi* – činnosť je vykonávaná v spolupráci s ÚPSVaR v Lučenci
- *posedenia s dôchodcami* - aktivita samosprávy pre seniorov v záujme podpory ich integrácie a aktívnej účasti na živote v obci.

Obec nemá v súčasnosti zdravotnícke stredisko, ani žiadne privátne alebo štátne ordinácie lekárov. Zdravotnícku starostlivosť zabezpečuje v okrese Nemocnica s poliklinikou v Lučenci. Najbližšia všeobecná lekárska služba je v meste Lučenec. Služby odborných lekárov využíva väčšina obyvateľov obce tiež v okresnom meste.

V obci nie je žiadne zariadenie sociálneho typu, pritom vekové zloženie obyvateľstva si vyžaduje nájsť riešenie pre starostlivosť o seniorov. Je potrebné riešiť bývanie pre seniorov vyžadujúcich opatrovateľskú službu formou združenia prostriedkov so susednými obcami.

2.4.7.4 Služby

Väčšina služieb je pre občanov obce dostupná v okresnom meste Lučenec vzdialenom 14 km. Dostupnosť služieb je teda ovplyvnená dostupnosťou dopravy. Obecný úrad vykonáva na základe prechodu kompetencií aj časť matričných úkonov (overenie podpisov a overenie listín). Ostatné matričné úkony vykonáva matričný úrad so sídlom v Rapovciach. Obecný úrad ďalej vykonáva aj ďalšie úkony na základe prechodu kompetencií zo štátnej správy na úsekoch ochrany životného prostredia, stavebného konania, pozemných komunikácií, školstva v rámci spoločného školského obvodu.

V obci sa nachádza obchod s potravinami a pohostinstvom – Espresso Mini Mix.

Obec má vybudovaný cintorín, dom smútku s chladiacim zariadením, ktoré už potrebuje obnovu. Cintorín vyžaduje obnovu plota a je potrebné vybudovať chodníky. Na cintoríne je umiestnený veľkoobjemový kontajner, ktorý slúži návštevníkom na vyhadzovanie zvyškov kvetinovej výzdoby, listia, nádob od sviečok apod.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

2.4.7.5 Kultúra a šport

Kultúra

Najväčší organizátor kultúrnych akcií je Obec. Kultúrna činnosť obce sa sústreďuje okolo budovy obecného úradu, v ktorej sa usporadúvajú všetky obecné kultúrno-spoločenské podujatia. Ide o podujatia z príležitostí sviatku dňa matiek, medzinárodného dňa detí, oslavy patrónov svätého Petra a Pavla, oslavy sviatku svätého Mikuláša, zapálenie Betlehemskeho svetla na vianočnom stromčeku, či Silvester. Na privítanie mesiaca máj sa v obci každý rok sa stavia máj. V rámci kultúrneho života obce sa nezabúda ani na úctu k starším občanom. Obec každoročne pripravuje kalendár podujatí. V roku 2012 bol vytvorený Plešský spevácky súbor pod názvom „Zlatý Klas“, ktorý reprezentuje obec doma i v zahraničí v rámci stretnutí cezhraničného partnerstva.

V obci funguje verejná knižnica nachádzajúca sa na obecnom úrade. Návštevníci knižnice môžu využiť jej služby počas úradných hodín OÚ.

Šport

Okolitá príroda poskytuje možnosť kratších aj dlhších turistických vychádzok, prípadne cyklistiky. V areáli penziónu Floriánov dvor je možné prenajať si tenisový kurt a nohejbalové ihrisko. Neďaleká farma ponúka jazdu na koni.

Verejné športoviská v obci absentujú. Najviac chýba viacúčelové ihrisko na rôzne športy, kde by deti, mládež, ale aj dospelí mohli zmysluplne tráviť voľný čas. Detské ihrisko nachádzajúce sa v centre obce vyžaduje obnovu.

2.4.7.6 Bývanie

Údaje o stave bytového a domového fondu obce Pleš sme čerpali z výsledkov SODB 2021. 82,72% domov je vo vlastníctve fyzických osôb, nasleduje kombinácia vlastníkov a cirkev. Takmer 89% domového fondu tvoria rodinné domy, bytové domy sa v obci nenachádzajú. V obecnom vlastníctve je budova obecného úradu.

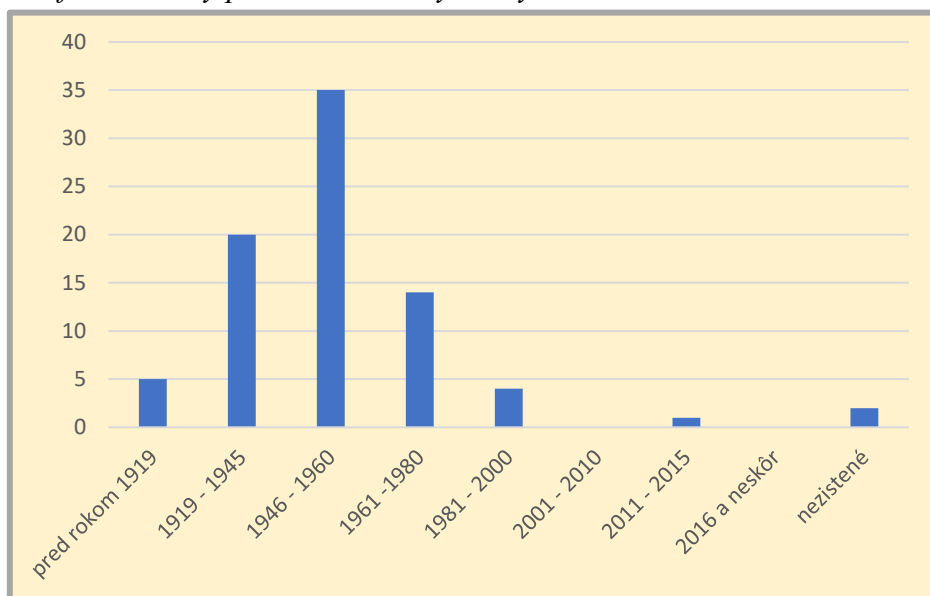
Bytový fond je celkovo zastaralý. Najviac domov 35 bolo postavených v období 1946 – 1960, 20 domov bolo skolaudovaných v rokoch 1919 – 1945. Po roku 2011 bol skolaudovaný 1 dom. Obyvatelia svoje príbytky postupne rekonštruujú. V rokoch 2010 – 2015 bolo obnovených 22 domov a po roku 2016 - 17 domov.

V obci Pleš je časť bytového fondu neobývaná. Z celkového počtu bytov je neobývaných 20. Neobývané rodinné domy sú vhodné na využitie v cestovnom ruchu na ubytovanie v tradičných miestnych domoch. Prírodné podmienky blízkeho okolia poskytovali obyvateľom obce potrebný stavebný materiál, napr. kameň a piesok. Domy sú väčšinou z kameňa a váľkov alebo pálených tehál. Problémom využitia týchto domov sú komplikované vlastnícke vzťahy (rozdobenosť vlastníctva a nezáujem vlastníkov o predaj domov).

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Graf č. 9: Domy podľa obdobia výstavby v obci Pleš

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Tabuľka č. 12: Domový a bytový fond

	Trvalo obývané	Neobývané	Spolu
Počet rodinných domov	81	61	20
Počet bytov	81	61	20

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

2.4.7.7 Ochrana a bezpečnosť

Obec nemá zriadenú obecnú políciu a nemá tu zastúpenie ani štátna polícia.

V obci nie je požiarňa ochrana zabezpečená dobrovoľným hasičským zborom, obec nemá vybudovanú požiarňu zbrojnicu.

Obec je elektrifikovaná, verejné osvetlenie v obci je dostatočné. V roku 2019 bolo vo všetkých svetelných bodoch osvetlenie vymenené z led úsporné svetlá.

Kamerový systém v obci nie je. Obec má zámer kamerový systém vybudovať, pre zvýšenie bezpečnosti v obci.

Vzhľadom k tomu, že obcou neprechádza žiadna významná dopravná tepna, automobilová premávka v obci je mierna. K bezpečnosti by prispelo vybudovanie nových chodníkov, ale aj oprava existujúcich chodníkov a miestnych komunikácií.

2.4.8 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

2.4.8.1 Doprava a cesty

Širšie vzťahy obce Pleš sú podmienené dopravnými väzbami na sídelnú štruktúru Banskobystrického kraja. Základným druhom dopravy je cestná. Obcou Pleš neprechádza významná cestná komunikácia. V cestnej doprave je pripojenie riešeného územia na hlavnú cestnú sieť zabezpečené cestami III. triedy v smere do Lučenca a následne k Európskej ceste E58 SR/A – Bratislava – Nitra – Zvolen – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice – Michalovce – štátna hranica SR/UA. Vo fáze výstavby je rýchlostná cesta R2, úsek Zvolen – Lovinobaňa - Tomášovce.

Nie všetky miestne komunikácie sú spevnené asfaltovým povrchom. Účelové komunikácie, ktoré slúžia prevažne pre dopravnú obsluhu poľnohospodárskymi strojmi a napájajú sa na miestne komunikácie sú nespevnené. V obci nie sú vybudované pozdĺž miestnych komunikácií chodníky. Pešie priestranstvá sa v obci nenachádzajú.

V danom území sa uplatňuje všeobecný trend uprednostňovania individuálnej automobilovej dopravy pred ostatnými druhmi dopravy. Železničná doprava absentuje a pre autobusovú verejnú dopravu je Pleš konečnou zastávkou. Počas pracovného dňa odchádza z Pleše do okresného mesta 8 priamych spojov a rovnako 8 priamych spojov sa z Lučenca do Pleše vracia. Priame autobusové spojenie do Filákov neexistuje, je nutné prestupovať vo Filákovských Kováčoch alebo v Lučenci, čo je časovo pre cestujúcich neefektívne.

2.4.8.2 Voda, kanalizácia a plyn

Obec nie je pripojená na plyn. Podľa vyjadrenia SPP, a. s. sa ani neuvažuje o zavedení plynu do obce.

V obci nie je vybudovaný verejný vodovod, kanalizácia a ČOV. Zásobovanie vodou je riešené prostredníctvom domových studní, pričom voda má nevyhovujúcu kvalitu, čo súvisí s nevybudovanou kanalizáciou a činnosťou miestneho poľnohospodárskeho družstva. Niektoré domácnosti majú namontované vlastné domové čističky vody. Čistička pitnej vody je aj na obecnom úrade a slúži pre všetkých obyvateľov. Odpadové vody sú odvádzané do žump. Projektová dokumentácia pre stavebné povolenie na výstavbu kanalizácie je spracovaná, je však zastaraná.

Realizácia takejto vysokej investície je pre samotnú obec finančne neúnosná, preto je nevyhnutné, aby obec hľadala možnosti financovania cudzích zdrojov.

Vybudovanie kanalizácie by pozitívne ovplyvnilo situáciu s pitnou vodou v obci a zároveň prispelo k odstráneniu občasného zápachu.

Z Programu revitalizácie krajiny vybuďovala obec v roku 2011 protipovodňové opatrenia v celom katastrálnom území obce. Na tento účel Úrad vlády SR poskytol finančné prostriedky v čiastke 92 695,00 €.

2.4.8.3 Elektrická energia, osvetlenie a rozhlas

Konfigurácia a počet distribučných trafostaníc vyhovuje pre súčasný stav. Sekundárna sieť je zrekonštruovaná, rozvody sú vedené trasou na betónových stĺpoch, v malých úsekoch sú vybudované aj káblové rozvody. Hlavná trafostanica je v obci jedna. Najväčší odber je potrebný pre bytové domy, objekty občianskej vybavenosti a taktiež pre podnikateľské aktivity.

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v priestoroch obecného úradu. Rozvody obecného rozhlasu sú vzdušné, ktoré sú vedené od obecného úradu v spodnej časti betónových stĺpov elektrickými NN rozvodmi v bezpečnej vzdialenosti podľa STN noriem. Amplióny sú umiestnené na najfrekvencovanejších miestach obce, križovatkách miestnych komunikácií a pred obecným úradom.

2.4.8.4 Environmentálna infraštruktúra

Nakladanie s odpadmi

Za nakladanie s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi, ktoré vznikli na území obce, zodpovedá v súlade so Zákonom o odpadoch obec. Obec Pleš nastavila systém zberu a nakladania s komunálnymi odpadmi, nakoľko najlepšie pozná miestne pomery a všetky podrobnosti zavedeného systému zberu. Zber zmesového komunálneho odpadu je zabezpečovaný spoločnosťou MEPOS s.r.o. v rôznych intervaloch (podľa požiadavky obyvateľov 1 x za 2 týždne, 1 x za mesiac alebo 1 x za 2 mesiace) formou 110 l nádob z každej domácnosti. Do triedenia KO sú zapojení všetci obyvatelia obce. Obec realizuje raz za dva mesiace separovaný zber odpadu (formou vriec) pričom sa separujú nasledovné zložky KO: papier, sklo, plast. Pre zber skla sú v centre obce umiestnené dva 1100 l kontajnery, tzv. bobry. Ďalej zabezpečujeme raz ročne zber elektroodpadu a v prípade potreby poskytujeme obyvateľom veľkoobjemové kontajnery na drobný stavebný odpad. Obec nevyužíva spoločné zberné nádoby na zber triedeného odpadu. Biologicky rozložiteľný odpad obec umožňuje obyvateľom ako pôvodcom odpadu kompostovať za podmienky, že kompostovanie vykonávajú v súlade s podmienkami správneho kompostovania. Problematické je flexibilné zabezpečenie vývozu pokosenej trávy z verejných priestranstiev, ale aj domácností predovšetkým počas vegetačného obdobia. Obec nemá žiadne technické vybavenie pre zber a odvoz biologicky rozložiteľného odpadu.

O zbere triedeného odpadu sú obyvatelia obce informovaní prostredníctvom webovej stránky obce a obecným rozhlasom.

Tabuľka č. 14.: Úroveň triedenia komunálnych odpadov v obci

	2020	2021	2022
Miera triedenia KO	18,69 %	55 %	88,40 %

Zdroj: OÚ Pleš

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Kvalita ovzdušia a hluk

Pleš sa nachádza vo vidieckej oblasti. Nenachádzajú sa tu žiadne významné zdroje znečistenia ovzdušia. Najproblematickejším faktorom ohrozujúcim kvalitu ovzdušia je kúrenie pevným palivom a v menšej miere cestná doprava. Ide hlavne o poľnohospodárske stroje, ktoré najmä v čase žatvy znižujú kvalitu ovzdušia prašnosťou.

Pleš

Okres:
Kraj:
Obyvatelia:

Ovzdušie
Prírodné prvky - antropogénne zmenené
Znečistenie ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami

Znečistenie ovzdušia	
Znečistenie CO	minimálne
Znečistenie SO ₂	minimálne
Znečistenie NO _x	minimálne
Znečistenie PM ₁₀	minimálne

Významné stacionárne zdroje znečisťovania
V obci nie sú žiadne významné zdroje znečistenia

Zdroj: www.beiss.sk, 2020

Zeleň a verejné priestranstvá

Vidiek bol vždy spájaný so zdravým/zdravším životným prostredím spojeným s množstvom zelene, verejných priestranstiev, či záhradnej zelene, ktorá plnila ozdravujúcu, estetickú, ale aj funkčnú funkciu. Súčasné vidiecke sídla však majú v dôsledku ľudskej činnosti silne zmenenú štruktúru vegetačných prvkov, preto je nevyhnutné venovať pozornosť starostlivosti o verejnú zeleň. Správa a údržba zelene je jednou zo samosprávnych a v zákone č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení výslovne uvedených kompetencií. Ochrana a budovanie životného prostredia je jedným z opatrení, ktorým sa chce v budúcnosti obec venovať. Obec priebežne verejnú zeleň dopĺňa a zabezpečuje základnú starostlivosť o ňu.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Územie obce sa nachádza mimo ohrozených oblastí Slovenska z hľadiska narušenia životného prostredia. V blízkosti obce sa nachádzajú menšie zdroje znečistenia, predovšetkým sa objavujú rôzne čierne skládky. Kataster obce Pleš sa rozprestiera v krásnej prírode, viac ako 80% celkovej plochy tvoria lesy, lúky a pasienky. Obec sa stará o verejnú zeleň.

2.4.8.5 Informačná spoločnosť a telekomunikácie

Pokrytie mobilný signálom a napojenie na internet v obci poskytujú dve firmy, tak isto je možné napojenie na pevnú telefonickú sieť. V rámci projektu v roku 2014 bol do obce zavedený a sprevádzkovaný vysokorýchlostný internet. Obecný úrad je výpočtovou technikou vybavený dostatočne a má svoju vlastnú webovú stránku.

Obec svojich obyvateľov o dôležitých správach a udalostiach informuje najmä prostredníctvom verejného rozhlasu, verejnej tabule umiestnenej pri autobusovej zastávke a prostredníctvom webovej stránky obce, letákov a sociálnych sietí.

2.4.9 MANAŽMENT A SPRÁVA OBCE

Obec vykonáva samosprávu v zmysle zákona NR SR č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení. Samosprávu uskutočňuje prostredníctvom starostu obce a obecného zastupiteľstva. Pleš má piatich poslancov, ktorí sú volení v priamych voľbách na štyri roky. Obec nemá zriadené obecné komisie pri Obecnom zastupiteľstve Pleš.

Verejné služby v kompetencii obce Pleš sú poskytované na zmluvnom základe: SSE, a.s. dodáva elektrickú energiu. Zber tuhého komunálneho odpadu zabezpečuje MEPOS, s.r.o. Lučenec. Množstvo služieb zabezpečuje obec svojpomocne.

Personálne kapacity obecného úradu (zamestnanci):

- celkový počet zamestnancov Obce – 2

Pracovné pozície:

1. starosta obce
2. administratívna pracovníčka obce – zabezpečuje účtovnú agendu, inventarizáciu obecného majetku, správu daní a poplatkov, overovanie podpisov a listín; zabezpečuje mzdy, personálnu agendu, evidenciu obyvateľstva, administratíva, knižnica.

2.5 Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

- Existencia nepriaznivých demografických tendencií: zvyšovanie poproduktívnej zložky obyvateľov a globálny trend starnutia obyvateľstva.
- Klimatické zmeny.
- Negatívne zmeny v životnom štýle.
- Hospodárske a spoločenské dopady dlhodobej pandemickej situácie.
- Neistá politická a ekonomická situácia v krajine.
- Slabá podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie.
- Nedostatok a nedostupnosť (administratívne a byrokratické bariéry) finančných zdrojov na rozvojové zámery obce.
- Trend presunu časti obyvateľstva z miest do okolitých vidieckych obcí s výhodnejšou polohou a dobrou dostupnosťou.
- Banskobystrický kraj patrí dlhodobo medzi kraje s najväčšou nezamestnanosťou a Lučenec je zaradený medzi najmenej rozvinuté okresy.

2.5.1 Výsledky dotazníkového prieskumu

Obyvatelia sa dotazníkového prieskumu mohli zúčastniť prostredníctvom online formulára alebo ho vyplniť fyzicky. Spolu sa prieskumu zúčastnilo 24 obyvateľov z toho 9 osôb online a 15 odovzdalo dotazník v papierovej forme. Väčšina zúčastnených bola vo veku nad 50 rokov, pričom v tejto vekovej kategórii nevyplnil online dotazník ani jeden obyvateľ. Všetci zúčastnení žijú v obci viac ako 11 rokov a dôvod prečo tu žijú uvádzajú najčastejšie: „narodil/ narodila som sa tu alebo vyrastal / vyrastala som tu“. 77,8% zúčastnených dosiahlo najvyššie školské vzdelanie strednú školu s maturitou. Väčšina opýtaných sú starobní alebo invalidní dôchodcovia, nasledujú zamestnaní a nezamestnaní. Študenti sa prieskumu nezúčastnili.

Deti dochádzajú do školy v susednej obci alebo ich rodičia vozia do mesta, kde pracujú. 75% obyvateľov dochádza do práce/ školy autom, zvyšok využíva verejnú osobnú prepravu, pričom cez týždeň sú s počtom spojov spokojní, cez víkend by privítali viac dopravných spojení.

Obyvatelia sú so životom v obci spokojní alebo čiastočne spokojní. Chýbajú im možnosti pre voľnočasové aktivity a niektorí by privítali sociálne služby, čo súvisí s vekovým zložením obyvateľstva a ich potrebami.

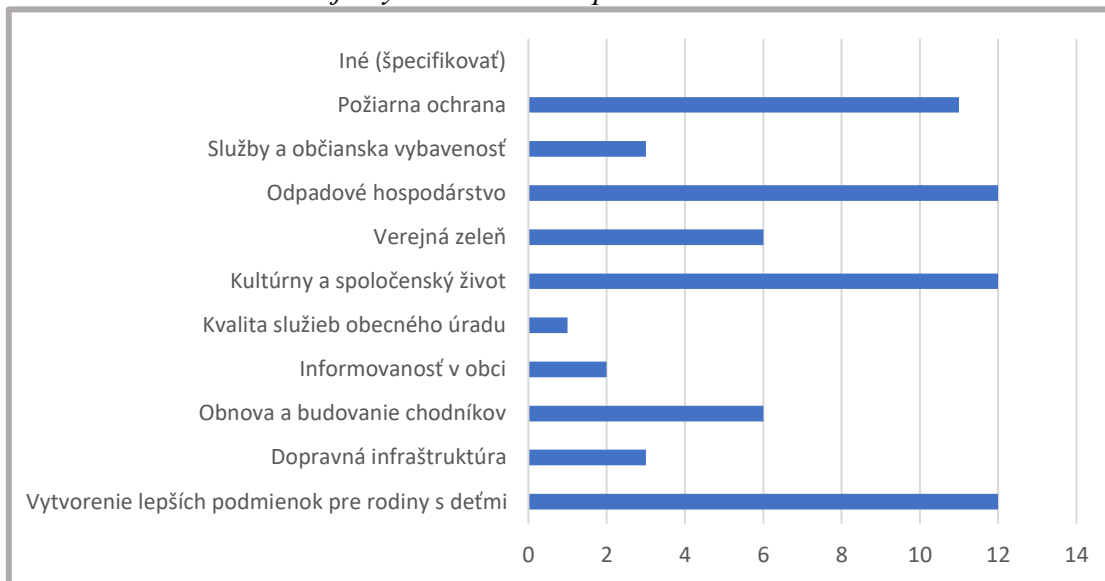
Z infraštruktúry obyvateľom chýbajú najmä verejný vodovod a kanalizácia.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Graf. č. 10: Výsledok dotazníkovej otázky:

Na ktoré tri oblasti rozvoja by sa mala samospráva v budúcnosti zamerať?

Zdroj: Dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

2.6 Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Nasledujúca tabuľka zachytáva prehľad hlavných výstupov zhodnotenia výziev, potenciálov, limitov a problémov s využitím SWOT analýzy vrátane z nej vyplývajúceho návrhu strategického prístupu

Silné stránky	Slabé stránky
👍 životné prostredie bez akútnych ekologických záťaží, 👍 kľudné vidiecke prostredie, 👍 vybudovaná infraštruktúra verejné osvetlenie, obecný rozhlas, 👍 existujúce podnikateľské subjekty v obci, 👍 fungujúci penzión „Floriánov dvor“ so základnou infraštruktúrou pre cestovný ruch, 👍 pohraničné územie s maďarskou republikou a dvojazyčnosť územia, 👍 členstvo obce v regionálnych združeniach – Mikroregión Velické jazerá, z.p.o. Geopark Novohrad – Nógrád, Partnerstvo Južného Novohradu, 👍 dobrá dostupnosť okresného mesta Lučenec.	👎 starnutie obyvateľstva 👎 nevybudovaná infraštruktúra – plyn, vodovod, kanalizácia, dopravná infraštruktúra, 👎 nevyhovujúci stav miestnych komunikácií a chodníkov, 👎 energetická náročnosť verejných budov, 👎 nedostatok spojov verejnej osobnej dopravy počas víkendu a do mesta Filákovu, 👎 chýbajúce mimoškolské zariadenia programy pre trávenie voľného času, 👎 slabá kúpyschopnosť obyvateľstva, 👎 vysoká nezamestnanosť v regióne, 👎 nezaujem obyvateľov o veci verejné, 👎 chýbajúce športoviská 👎 nevyužitý potenciál obce pre cestovný ruch, 👎 nevyhovujúci stav verejných budov a verejných priestranstiev,

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	❗ absencia služieb – lekáreň, zdravotné zariadenie, bankomat, stravovacie zariadenie, zariadenie pre seniorov, ❗ nedostatok investičného kapitálu na podporu ekonomických subjektov v obci, ❗ nedostatok investičného kapitálu a vlastných finančných zdrojov, ❗ rozdrobenosť pozemkov a komplikované vlastnícke vzťahy, ❗ výskyt čiernych skládok odpadu, ❗ chýbajúci územný plán obce.
Príležitosti	Ohrozenia
😊 využívanie možností financovania rozvojových projektov z fondov EÚ a iných dotačných zdrojov, 😊 kvalitnejšia dopravná infraštruktúra po dobudovaní diaľnice R2 úsek Zvolen – Lovinobaňa – Tomášovce, 😊 využitie výhod členstva a spolupráce v subjektoch regionálneho rozvoja (skúsenosti, finančná podpora, odborné kapacity) 😊 spolupráca so sociálno-ekonomickým partnermi (VÚC, podnikatelia, mimovládne organizácie), 😊 využitie daností územia pre rozvoj turistiky a s tým súvisiaci rozvoj vidieka, 😊 dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva, 😊 trend presunu obyvateľstva z väčších miest do okolitých vidieckych obcí, 😊 obnova verejných budov.	😊 nepriaznivý demografický vývoj, 😊 odchod mladých obyvateľov za prácou a vzdelaním bez perspektívy návratu, 😊 migrácia vzdelanej pracovnej sily, 😊 negatívne dopady pandémie ochorenia Covid-19, 😊 nezamestnanosť, 😊 obmedzený rozvoj podnikateľských aktivít, 😊 politická neistota s dopadom na financovanie rozvoja regiónov, 😊 nedostatok grantových schém a NFP pre rozvoj obce a nízka miera podpory zo strany štátu, 😊 administratívna a byrokratická náročnosť pri vypracovaní a implementácii projektov, 😊 nízka disciplína obyvateľov pri separovaní komunálneho odpadu, 😊 nezáujem obyvateľov o veci verejné, 😊 ohrozenia prírodnými katastrofami v dôsledku zmeny klímy.
Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy	
Zo záverov SWOT analýzy vyplynulo, že obec Pleš je typ podniku, v ktorom prevládajú slabé stránky nad silnými a príležitosti a ohrozenia sú relatívne vyrovnané. Riešením by mohla byť zdieľaná samospráva ako činnosť obcí založená na spolupráci s niektorými lokálne blízkymi subjektmi miestnej územnej samosprávy, ktorá využíva princípy kooperácie na zdieľanie vedomostí, kvalifikovanej pracovnej sily, kapitálových možností, a to kvôli dosiahnutiu vyšších výnosov z rozsahu a lepšiemu uspokojovaniu potrieb obyvateľov. Spolupráca obcí je príležitosťou na zdieľanie problémov a ich riešení v oblastiach ako sú vodné hospodárstvo, hospodársky rozvoj, poskytovanie sociálnych služieb.	

2.7 Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia

Benchmarking môže pomôcť samosprávam ako podklad pre efektívne zabezpečovanie komunálnych služieb, navrhovanie a analyzovanie zmien v alokovaní financií, čo by v značnej miere pomohlo obciam efektívnejšie a rozumnejšie využívať verejné zdroje. Obce by mali zaviesť systém pravidelného hodnotenia a porovnávania ceny, výkonov a kvality poskytovaných komunálnych služieb a výdavkov spojených so zabezpečovaním verejných služieb, čo v sebe zahŕňa aj spomínaný benchmarking, ktorý preberá skúsenosti zo súkromného sektora. Uvedená analýza môže pomôcť zorientovať sa predstaviteľom samosprávy v objektívnom stanovení nákladov na verejné služby, ktoré samospráva zo zákona poskytuje. V blízkom okolí obce Pleš sa nachádzajú viaceré samosprávy (Ratka, Mučín, Lipovany a iné), s ktorými môže obec spolupracovať v zmysle uvedenej analýzy.

2.8 Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Disparity predstavujú rozdielnosť a nerovnosť znakov, javov alebo procesov, ktoré majú územné umiestnenie. V ich dôsledku dochádza k nerovnomernému rozvoju v regiónoch.

Pozitívne disparity – konkurenčná výhoda obce:

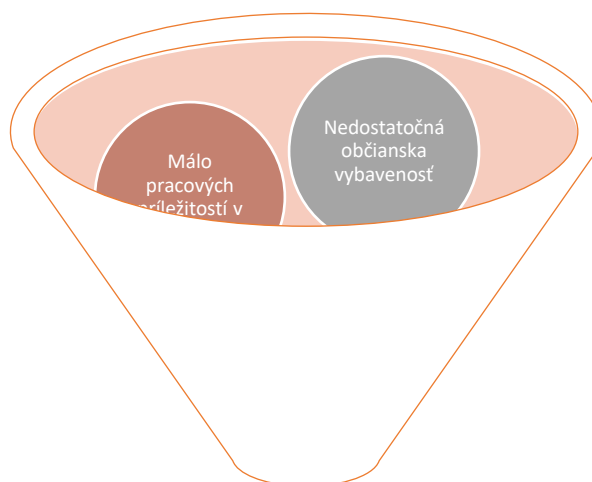
- životné prostredie bez akútnych ekologických záťaží,
- vidiecky ráz obce,
- vybudovaná základná infraštruktúra pre rozvoj turizmu (penzión Floriánov dvor)

Negatívne disparity – nevýhody obce:

- chýbajúce prvky verejnej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, plyn),
- slabý podnikateľský potenciál obyvateľstva / územia,
- nízka kúpyschopnosť obyvateľstva.

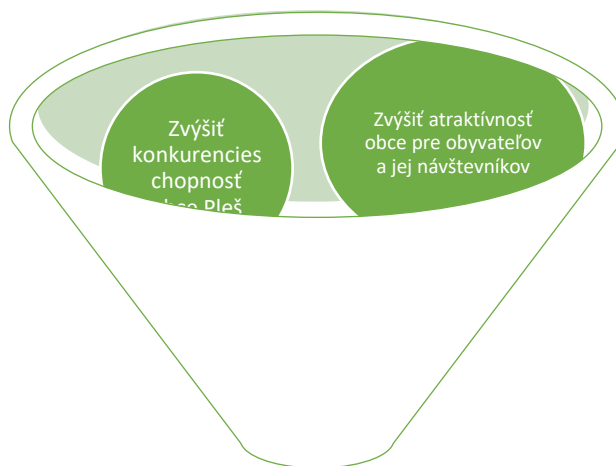

2.9 Strom výziev a problémov

Problém:

1. Odchod ekonomicky aktívneho obyvateľstva a negatívny demografický vývoj
2. Hospodárska a sociálna stagnácia obce

Výzva:

1. Zastaviť negatívny demografický vývoj obce
2. Zvýšiť konkurencioschopnosť obce Pleš

3. Rozvojová stratégia

3.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia rozvoja:

„Obec Pleš je spoločenstvo občanov žijúce v príjemnom prostredí, šetrne využívajúce všetky dostupné zdroje za účelom trvalo udržateľného sociálneho a ekonomického rozvoja svojho životného priestoru.“

Hlavný cieľ:

Hlavným cieľom obce Pleš je: Zlepšenie hospodárskej a sociálnej situácie obce a jej obyvateľov, zvýšenie konkurencieschopnosti a príťažlivosti obce za predpokladu zachovania kvalitného životného prostredia.

3.2 Štruktúra priorít a ich väzby

Hlavný cieľ bude napĺňaný prostredníctvom realizácie špecifických cieľov združených do 3 oblastí (priorít), ktoré sú rovnocenné a navzájom na seba nadväzujú:

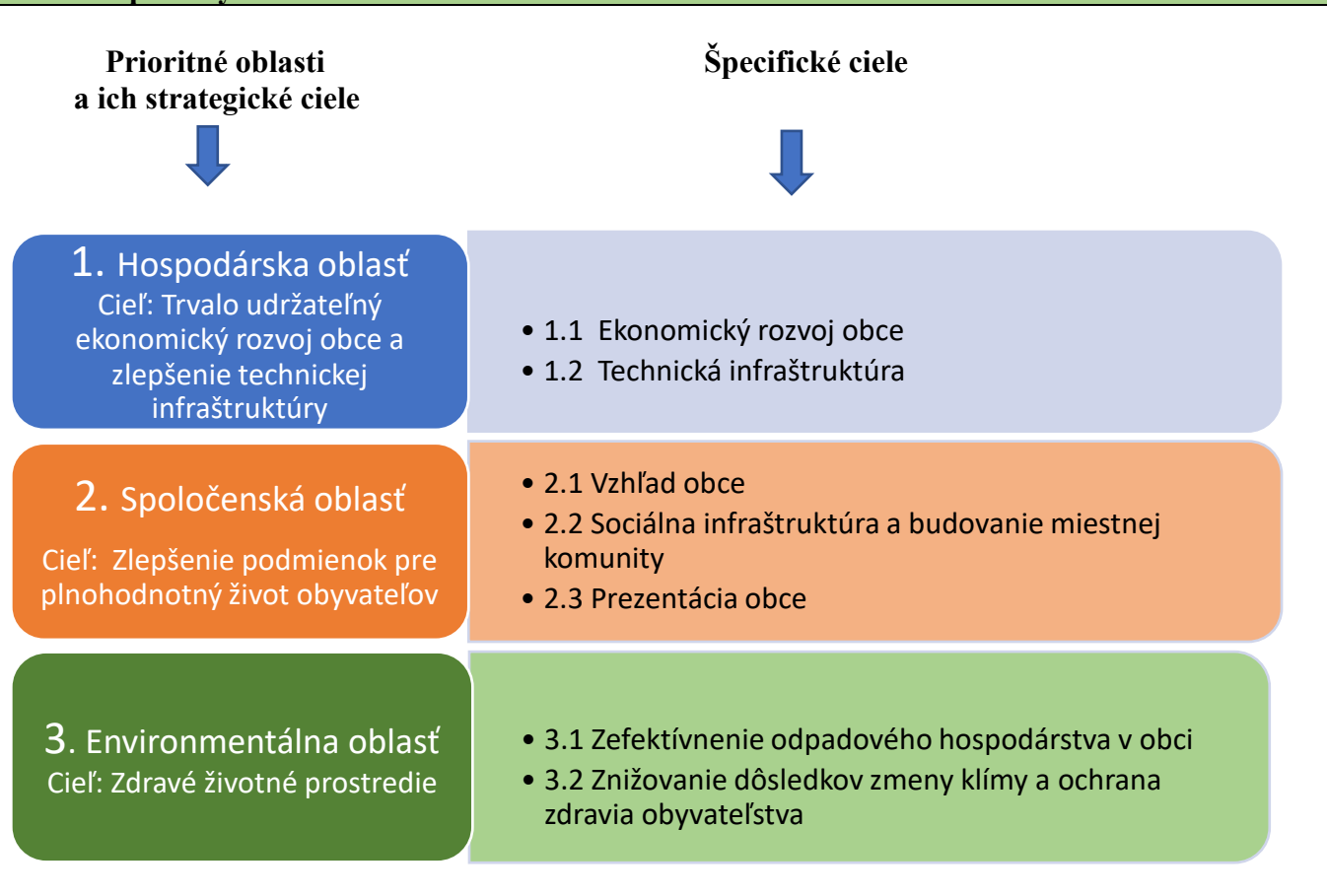
- *Hospodárska oblasť*
- *Spoločenská oblasť*
- *Environmentálna oblasť*

V týchto prioritných oblastiach bude obec vytvárať podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre zvýšenie jej konkurencieschopnosti a ekonomickej výkonnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja a rešpektovaním strategických cieľov VÚC – BBSK. V prioritných oblastiach rozvoja si obec stanovila prioritné oblasti, strategické a špecifické ciele a navrhla opatrenia (aktivity), ktorými tieto ciele chce dosiahnuť.

3.3 Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov

3.3.1 Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority

3.3.2. Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR

1. Prioritná oblasť – Hospodárska

Základný rozvoj obce je limitovaný tým, že obec nemá vybudovanú technickú infraštruktúru: vodovod, kanalizáciu, čistiareň odpadových vôd. Projektová dokumentácia na vodovod je spracovaná, obec bola niekoľkokrát neúspešná v získaní zdrojov na jeho vybudovanie. V súčasnosti je nutné túto dokumentáciu aktualizovať. Dopravná infraštruktúra je problematická, je potrebné riešiť jej dobudovanie, ako aj rekonštrukciu existujúcich ciest.

Obce majú k dispozícii niekoľko nástrojov pre ekonomický rozvoj územia spočívajúcich vo vytváraní pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide najmä o vymedzenie priemyselných zón, príprava pozemkov a infraštruktúry pre potencionálnych investorov. V prípade obce Pleš, ktorá sa nachádza mimo hlavných dopravných uzlov je takáto alternatíva málo reálna, preto sa musí sústrediť na podporu malých rodinných podnikov zameraných na tradície, poľnohospodárstvo, cestovný ruch, prípadne nové služby s potenciálom ekonomického prínosu.

Obec má dobré podmienky pre poľnohospodársku výrobu, a má dostatočné prírodné zdroje. Pri ich využívaní je nutné dbať na ich udržateľnosť. V obci Pleš je málo pracovných príležitostí a kúpyschopnosť obyvateľstva je slabá.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Opatrenia:

- 1.1 Ekonomický rozvoj obce
- 1.2 Technická infraštruktúra

2. Prioritná oblasť – Spoločenská

V obci Pleš sa obyvatelia zapájajú menej do komunitného života. V obci aktívne funguje len spevácky zbor. Obyvateľstvo obce mladne, ale zatiaľ chýbajú zariadenia a programy pre trávenie voľného času detí a mládeže. Veľmi absentujú priestory pre športovanie. Napriek relatívnej blízkosti mesta by ponuka služieb v obci mohla byť bohatšia.

Obec je nutné zatraktívniť a aj tým zvýšiť jej konkurencieschopnosť. Medzi aktivity, ktoré podporia zviditeľnenie a zveľadenie obce patria najmä: vytvorenie atraktívnych a zelených verejných priestranstiev, prezentácia obce prostredníctvom komunitných aktivít, ale aj prostredníctvom sociálnych sietí, prezentačných materiálov a pod.

Opatrenia:

- 2.1 Vzhľad obce
- 2.2 Sociálna infraštruktúra a budovanie miestnej komunity
- 2.3 Prezentácia obce

3. Prioritná oblasť – Environmentálna

Pre obec a jej okolie je charakteristická nezdevastovaná príroda, pokojné prostredie s vidieckou atmosférou. Preto je dôležitá permanentná starostlivosť o jednotlivé prvky životného prostredia – vodu, pôdu, ovzdušie, zeleň. Obec v zmysle zákona musí zabezpečiť likvidáciu biologicky rozložiteľného odpadu a za týmto účelom je nutné vytvoriť podmienky pre zber a odvoz tohto druhu odpadu, prípadne vybudovať kompostáren. Problémom sú voľné plochy v obci, ktorých je nedostatok.

Každý jednotlivec a aj tie najmenšie obce pociťujú negatívne dôsledky ľudskej činnosti, ktoré sa v poslednom období prejavujú v zmenách klímy. Horúce a suché obdobia striedajú ničiace búrky a príválové dažde. Vzhľadom aj Pleš medzi svoje zámery zaradila ciele, ktoré prispievajú k znižovaniu dôsledkov zmeny klímy a ochrane zdravia obyvateľstva.

Opatrenia:

- 3.1 Zefektívnenie odpadového hospodárstva v obci
- 3.2 Znižovanie dôsledkov zmeny klímy a ochrana zdravia obyvateľstva

PRIORITNÁ OBLASŤ				
1. Hospodárska				
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy, na ktoré špecifický cieľ reaguje
<i>1.1 Ekonomický rozvoj obce</i>	2023 - 2030	Hlavný partner	Obec Pleš	- nevyužitý potenciál obce pre cestovný ruch, - vysoká nezamestnanosť v regióne, - slabá kúpyschopnosť obyvateľstva,
		Spolupracujúci partneri	Štátne inštitúcie, vzdelá	

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

			vacie inštitúcie	- nedostatok investičného kapitálu na podporu ekonomických subjektov v obci, - nedostatok investičného kapitálu a vlastných finančných zdrojov, - využívanie možností financovania rozvojových projektov z fondov EÚ a iných dotačných zdrojov, - využitie daností územia pre rozvoj turistiky a s tým súvisiaci rozvoj vidieka		
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie			Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu	
Partnerská dohoda, Program Slovensko 2021 – 2027, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK, RIÚS BBK, a ďalšie sektorové strategické dokumenty	Priamo a nepriamo podporujú e napĺňanie cieľov v danej oblasti	Ciele: 1.2, 2.2	Priama a nepriama podpora dosiahnutia cieľov	Obyvatelia obce, podnikateľské subjekty.	Zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva, zvýšenie zamestnanosti a ekonomického výkonu Obce a podnikateľských subjektov	
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu						
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie	

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	Počet podporených podnikateľov	Výsledok	Evidencia OÚ	0	2	nie
	Zníženie nezamestnanosti (PDU)	Dopad	ÚPSV aR SR	9,60 %	7 %	áno
	Počet podporených projektov z regionálnych, štátnych zdrojov alebo fondov EU	Výsledok	Evidencia OÚ	0	3	áno
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
<i>1.2 Technická infraštruktúra</i>	2023 - 2035	Hlavný partner	Obec Pleš	- nevybudovaná infraštruktúra – plyn, vodovod, kanalizácia, dopravná infraštruktúra, - nevyhovujúci stav miestnych komunikácií a chodníkov, - energetická náročnosť verejných budov, - nevyhovujúci stav verejných budov a verejných priestranstiev.		
		Spolupracujúci partneri	Podnikateľské subjekty, susedské samosprávy, neziskové organizácie.			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR			
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda, Program Slovensko 2021 – 2027, Národná stratégia regionálneho	Priamo a nepriamo podporuje napĺňanie cieľov	Ciele: 1.1, 2.1, 2.2,	Priama a nepriama podpora dosiahnutia cieľov	Obyvatelia obce	Zvýšenie životnej úrovne obyvateľov

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	rozvoja SR, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK, RIÚS BBK a ďalšie sektorové strategické dokumenty	danej oblasti				
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Počet pripravených PD	Výsledok	Evidencia OÚ	0	3	nie
	Kapacita ČOV	Výsledok	Evidencia OÚ	0 m ³	Podľa PD	áno
	Počet pripojených domácností na verejnú kanalizáciu	Výsledok	Evidencia OÚ	0	81	áno
	Počet pripojených domácností na verejný vodovod	Výsledok	Evidencia OÚ	0	81	áno
	Dĺžka vybudovaných alebo zrekonštruovaných miestnych chodníkov	Výsledok	Evidencia OÚ	0 km	Podľa PD	áno
	Dĺžka vybudovaných alebo zrekonštruovaných miestnych komunikácií	Výsledok	Evidencia OÚ	0 km	Podľa PD	áno
	Plocha zrekonštruovaného OÚ	Výsledok	Evidencia OÚ	0 m ²	Podľa PD	áno
	Zníženie energetickej	Výsledok	Evidencia OÚ	0	30%	áno

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	náročnosti verejných budov					
	Počet nainštalovaných kamier	Výsledok	Eviden cia OÚ	0	8	áno
PRIORITNÁ OBLASŤ	2. Spoločenská					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
2.1 Vzhľad obce	2023 - 2030	Hlavný partner	Obec Pleš	- životné prostredie bez akútnych ekologických záťaží, - kľudné vidiecke prostredie, - nevyhovujúci stav verejných budov a verejných priestranstiev.		
		Spolupr acujúci partneri	Podni katel's ké subjek ty, nezisk ové organi zácie, rozvoj ové a konz ultačn é agent úry, štátne organi zácie, BBSK			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda, Program Slovensko 2021 – 2027, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, Program	Priamo a nepriamo podporuj e naplňani e cieľov v danej oblasti	Ciele: 1.1, 1.2, 2.2, 2.3	Posilňuje naplňanie daných cieľov	Obyvatelia obce, podnikateľ ské subjekty, návštevníci obce	Zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva, zvýšenie počtu návštevníkov obce.

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK, Plán udržateľnej mobility BBSK, RIÚS BBK, Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a ďalšie sektorové strategické dokumenty					
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu						
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Plocha zrekonštruovaného cintorína	Výsledok	Evidencia OÚ	0 m ²	m ²	nie
	Investície do obnovy a údržby verejných priestranstiev	Výsledok	Evidencia OÚ	0 EUR	8 000 EUR	áno
Špecifické ciele						
2.2 Sociálna infraštruktúra a budovanie miestnej komunity	2023 - 2030	Hlavný partner	Obec Pleš	- nedostatočná občianska vybavenosť - chýbajúce športoviská, - negatívne dopady pandémie ochorenia Covid-19 - chýbajúce mimoškolské zariadenia programu pre trávenie voľného času, - spolupráca so sociálno-ekonomickým partnermi (VÚC, podnikatelia, mimovládne organizácie), - nezaujem obyvateľov o veci verejné, - nepriaznivý demografický vývoj.		
		Spolupracujúci partneri	Štátne organizácie, BBSK			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR			

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda, Program Slovensko 2021 – 2027, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK, RIÚS BBK a ďalšie sektorové strategické dokumenty	Priamo a nepriamo podporuje napĺňanie cieľov v danej oblasti	Ciele: 1.1, 1.2, 2.1, 2.3	Nepriamo podporuje naplnenie cieľa	Obyvatelia obce	Zvýšenie životnej úrovne obyvateľov obce, zdravá a silná miestna komunita
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Plocha obnovených alebo vybudovaných športovísk a priestranstiev pre oddych a rekreáciu	Výsledok	Evidencia OÚ	0	2	áno
	Počet obecných múzeí / zvýšenie počtu návštevníkov obce	Výsledok	Evidencia OÚ	0 / 0 %	1 / 10%	áno
	Počet zorganizovaných kultúrno-spoločenských podujatí	Výsledok	Evidencia OÚ	0	15	áno

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	Počet podporených partnerstiev	Výsledok	Evidencia OÚ	0	2	áno
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
2.3 <i>Prezentácia obce</i>	2023 - 2030	Hlavný partner	Obec Pleš	- členstvo obce v regionálnych združeniach – Mikroregión Velické jazera, z.p.o. Geopark Novohrad – Nógrád, Partnerstvo Južného Novohradu - nezáujem obyvateľov o veci verejné - nevyužitý potenciál obce pre cestovný ruch		
		Spolupracujúci partneri	Štátne organizácie, BBSK, Rozvojové a konzultačné agentúry			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda, Program Slovensko 2021 – 2027, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK, RIÚS BBK a ďalšie sektorové strategické dokumenty	Priamo a nepriamo podporuje napĺňanie cieľov danej oblasti	Ciele: 1.2, 2.1, 2.2	Nepriamo podporuje naplnenie daných cieľov	Návštevníci obce	Zvýšenie počtu návštevníkov – zlepšenie služieb cestovného ruchu v oblasti informácií
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu						

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Počet podporených partnerstiev	Výsledok	Evidencia obecný úrad	0	2	áno
	Zvýšenie počtu návštevníkov obce	Výsledok	Evidencia obecný úrad	0%	10%	nie
PRIORITNÁ OBLASŤ	3. Environmentálna					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
3.1 <i>Zefektívnenie odpadového hospodárstva</i>	2023 - 2030	Hlavný partner	Obec Pleš	- životné prostredie bez akútnych ekologických záťaží, - kľudné vidiecke prostredie - nízka disciplína obyvateľov pri separovaní komunálneho odpadu - nezáujem obyvateľov o veci verejné - výskyt čiernych skládok odpadu - ohrozenia prírodnými katastrofami v dôsledku zmeny klímy - dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva		
		Spolupracujúci partneri	Štátne podniky a organizácie, BBSK, Rozvojové a konzultčné agentúry			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda - Ekologické Slovensko pre budúce generácie, Program	Priamo a nepriamo prispieva k naplneniu cieľov	Ciele: 1.1, 1.2, 2.1, 3.2	Nepriamo prispieva k naplneniu daných cieľov	Obyvatelia obce	Zvýšenie zdravia obyvateľstva, zvýšenie životnej úrovne

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	Slovensko 2021 – 2027, Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025, Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025, Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a ďalšie sektorové strategické dokumenty	danej oblasti				
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu						
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Počet odstránených čiernych skládok	Výsledok	Evidencia OÚ	0	Podľa potreby	áno
	Počet pripravených PD	Výsledok	Evidencia OÚ	0	2	áno
	Zvýšenie množstva vytriedeného KO	Výsledok	Evidencia OÚ	0	89 %	áno
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
3.2 Znižovanie dôsledkov zmeny klímy a ochrana zdravia obyvateľstva	2023 - 2030	Hlavný partner	Obec Pleš	- životné prostredie bez akútnych ekologických záťaží, - kľudné vidiecke prostredie - nízka disciplína obyvateľov pri separovaní komunálneho odpadu - nezájum obyvateľov o veci verejné		
		Spolupracujúci partneri	BBSK, školy, Rozvo			

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

			jové a konz ultačn é agent úry	- výskyt čiernych skládok odpadu - ohrozenia prírodnými katastrofami v dôsledku zmeny klímy - dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva		
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie			Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu	
Partnerská dohoda, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025, Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025, Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a ďalšie sektorové strategické dokumenty	Priamo a nepriamo prispieva k naplneniu cieľov danej oblasti	Ciele: 3.1, 2.1, 1.1, 1.2	Nepriamo podporuje naplnenie daných cieľov	Obyvatelia obce	Zdravšie životné prostredie, zvýšenie zdravia obyvateľov	
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu)						
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie	
Dĺžka revitalizovaného	Výsledok	Evidencia OÚ	0	Podľa PD	áno	

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	koryta vodného toku					
	Výška investícií do údržby a starostlivosti o vybudované protipovodňové opatrenia	výsledok	Evidencia OÚ	0	5 000 EUR	áno

3.4 Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Návrh jedného zo štyroch prístupov (ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva a stratégie úniku) je výstupom SWOT analýzy. Spravidla je strategický prístup kombináciou viacerých dimenzií stratégie. Stratégia môže byť v tomto zmysle založená na maximalizácii využitia vnútorných zdrojov (ako sú fyzické, nefyzické, alebo organizačné schopnosti, dopyt, jedinečnosť/nahraditeľnosť, vhodnosť, trvácnosť), na využití spolupráce a deľby práce medzi partnerov, na zabezpečení udržateľnosti budovaním robustnosti, resp. rozvojom adaptačných schopností a flexibility v dynamicky sa meniacich a ťažko predvídateľných podmienkach, na prioritizácii uspokojovania dopytu, či na využití najnovších poznatkov, prístupov a technológií. V súčasnosti sa v rámci rôznych prístupov presadzujú integrované prístupy.

3.5 Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

P.č.	Názov	Záujem v konkrétnom projekte v rámci PHRSR	Vyhodnotenie, poznámky
1.	Obecný úrad Pleš	Výkonný a administratívny orgán	
2.	Aktívni občania	Konzultačný a poradný orgán	
3.	Subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu v regióne	Zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu	
4.	Zamestnávateľia pôsobiaci v regióne	Spolupráca pri implementácii nástrojov v oblasti zamestnanosti a podnikateľského prostredia	
5.	Susedné obce z regiónu	Spolupráca pri implementácii nástrojov s presahom územia (infraštruktúra, cestovný ruch)	
6.	Rozvojové a konzultačné agentúry	Konzultácia možností získania nenávratných zdrojov pre implementáciu nástrojov.	

4. IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

4.1. Nástroje na implementáciu stratégie, postup pri implementácii PHRSR (rozdelenie úloh, činností a zodpovedností, časový harmonogram, implementačná štruktúra vrátane princípov, procesov a systému riadenia implementácie a riadenia rizík)

Nástroje (opatrenia/aktivity/investície/programy/projekty) na dosiahnutie špecifického cieľa

Špecifický cieľ	Nástroj/Aktivita/Projekt	Nositel' projektu/zodpovednosť	Miesto realizácie	Časový harmonogram	Monitoring / Ukazovatele

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

1.1	Podpora (finančná, legislatívna, technická) malých a stredných podnikateľov v obci	Obec Pleš	Pleš	2023 – 2030	Počet podporených podnikateľov
1.1	Podpora zamestnanosti a zamestnateľnosti obyvateľov obce	Obec Pleš	Pleš	2023 – 2030	Zníženie nezamestnanosti v obci (PDU)
1.1	Zvýšiť financovanie obecných investícií prostredníctvom regionálnych, štátnych zdrojov alebo fondov EU	Obec Pleš	Pleš	2023 – 2030	Počet podporených projektov z regionálnych, štátnych zdrojov alebo fondov EU
1.2	Obstaranie PD: ČOV, verejná kanalizácia, verejný vodovod	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Počet pripravených PD
1.2	Výstavba ČOV	Obec Pleš	Pleš	2025 – 2035	Kapacita ČOV
1.2	Výstavba verejnej kanalizácie	Obec Pleš	Pleš	2025 – 2035	Počet pripojených domácností na verejnú kanalizáciu
1.2	Výstavba verejného vodovodu	Obec Pleš	Pleš	2025 - 2035	Počet pripojených domácností na verejný vodovod
1.2.	Budovanie a rekonštrukcia miestnych chodníkov	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Dĺžka vybudovaných alebo zrekonštruovaných miestnych chodníkov
1.2	Budovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Dĺžka vybudovaných alebo zrekonštruovaných miestnych komunikácií
1.2	Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Plocha zrekonštruovaného OÚ
1.2	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov v %
1.2	Vybudovanie kamerového systému v obci	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Počet nainštalovaných kamier
2.1	Obnova oplotenia cintorína a chodníkov	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Plocha zrekonštruovaného cintorína
2.1	Investície do obnovy a údržby verejných priestranstiev	Obec Pleš	Pleš	2024 - 2030	Výška investícií do údržby verejných priestranstiev
2.2	Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových športovísk a priestranstiev pre oddych a rekreáciu	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Plocha obnovených alebo vybudovaných športovísk a priestranstiev pre oddych a rekreáciu

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

2.2	Vybudovanie obecného múzea	Obec Pleš	Pleš	2024 - 2030	Počet obecných múzeí / zvýšenie počtu návštevníkov obce
2.2.	Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Počet zorganizovaných kultúrno-spoločenských podujatí
2.2	Medzinárodná spolupráca a podpora partnerstiev na regionálnej a medzinárodnej úrovni	Obec Pleš	Pleš	2024 - 2030	Počet podporených partnerstiev
2.3	Propagácia obce prostredníctvom webovej stránky obce a sociálnych sietí	Obec Pleš	Pleš	2023 - 2030	Zvýšenie počtu návštevníkov obce
2.3	Budovanie informačných tabúl v obci	Obec Pleš	Pleš	2023 - 2030	Zvýšenie počtu návštevníkov obce
3.1	Odstraňovanie čiernych skládok	Obec Pleš	Pleš	2023 - 2030	Počet odstránených čiernych skládok
3.1	Obstaranie PD pre kompostárení a zberný dvor	Obec Pleš	Pleš	2024 - 2030	Počet pripravených PD
3.1	Obstaranie technických zariadení pre triedený zber komunálnych odpadov v obci Pleš	Obec Pleš	Pleš	2022 - 2023	Zvýšenie množstva vytriedeného KO
3.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbory textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov	Obec Pleš	Pleš	2024 – 2030	Zvýšenie množstva vytriedeného KO
3.2	Revitalizácia a úprava koryta vodného toku	Obec Pleš	Pleš	2023 - 2030	Dĺžka revitalizovaného koryta vodného toku
3.2	Údržba a starostlivosť o vybudované protipovodňové opatrenia	Obec Pleš	Pleš	2023 - 2030	Výška investícií do údržby a starostlivosti o vybudované protipovodňové opatrenia

4.2. Systém monitorovania a hodnotenia naplňania PHRSR

Cieľom monitorovania a hodnotenia je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v Programe rozvoja obce. Koordinátorom monitorovania je starosta obce. Úlohou koordinátora bude poslať jedenkrát ročne podkladové materiály a monitorovaciu správu vrátane vyhodnotenia merateľných ukazovateľov všetkým členom monitorovacieho výboru (v prípade obce Pleš Obecnému zastupiteľstvu).

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Výstupom bude monitorovacia správa obsahujúca návrh opatrení a aktualizácie PHRSR. Táto bude schvaľovaná obecným zastupiteľstvom. Opatrenia a aktualizácie schválené zastupiteľstvom sa stanú súčasťou PHRSR.

Zákon 309/2014 Z. z. upravuje povinnosť obce predkladať Banskobystrickému samosprávnemu kraju správy o plnení Programu rozvoja obce – do 31. 5.

Názov indikátora/ míľníka/ ukazovateľa efektívnosti	Spôsob monitorovania	Časové body monitorovania	Územná podrobnosť monitorovani a	Zodpovednosť za monitoring
Počet zrealizovanýc h projektov/nás trojov	Evidencia obce	31.12. v každom roku platnosti	Obec	Starosta obce
Miera plnenia ukazovateľov	Evidencia obce	31.12. v každom roku platnosti	Obec	Starosta obce
Výška preinvestova ných prostriedkov do nástrojov a opatrení	Evidencia obce	31.12. v každom roku platnosti	Obec	Starosta obce

5. PLÁN VYUŽITIA/AKTIVIZÁCIE ZDROJOV VRÁTANE FINANČNÉHO PLÁNU

Plán využitia zdrojov vrátane zostavenia finančného plánu implementácie stratégie je jednou z kľúčových častí podrobného plánu implementácie stratégie. V rámci tejto časti sa stanovujú finančné, ľudské, priestorové, materiálne, prípadne iné zdroje, ktoré sú nevyhnutné pre implementáciu stratégie a zostaví sa plán ich nasadenia v procese implementácie PHRSR vrátane plánu využitia finančných zdrojov. Tieto plány identifikujú objemy finančných a iných zdrojov a alokujú ich podľa účelu, času a miesta ich využitia. Obec Pleš plánuje na svoje aktivity využiť vlastné zdroje z obecného rozpočtu v kombinácii s možnosťami financovania zo štrukturálnych fondov, fondov Európskej únie a štátnych fondov. V súčasnosti môže obec žiadať o nenávratné finančné prostriedky z operačných programov Programového obdobia 2014 – 2020 do 31.12.2023, ďalej z Plánu obnovy a odolnosti, ktorého cieľom je podporiť reformy a investície pomáhajúce Slovensku dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ (do roku 2026). Od roku 2022 je možné žiadať o finančnú podporu z Operačného programu Slovensko (Programové obdobie 2021 – 2027).

Zdroje finančného zabezpečenia*:

- a. Verejné zdroje:
 - štátny rozpočet,

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

- štátne účelové fondy (Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania, Recyklačný fond), - rozpočet vyšších územných celkov (VÚC),
- rozpočet obce.
- b. Iné zdroje:
 - prostriedky fyzických osôb,
 - prostriedky právnických osôb,
 - úvery,
 - príspevky medzinárodných organizácií,
 - iné prostriedky.
- c. Doplnkové zdroje finančného zabezpečenia – finančné prostriedky z Európskej únie (Programové obdobie 2021-2027, Operačný program Slovensko)

Identifikátor	Strategický cieľ <i>1. Úspešná a moderná obec</i>	Rok			Predpoklada né investície spolu	Zdroje finančného zabezpečenia *
		N	N+1	N+2		
Špecifický cieľ <i>1.1 Ekonomický rozvoj obce</i>		%	%	%	EUR	
Aktivita	Podpora (finančná, legislatívna, technická) malých a stredných podnikateľov v obci	25	25	50	Podľa potreby	a, b, c
Aktivita	Podpora zamestnanosti a zamestnatel'nosti obyvateľov obce	25	25	50	Podľa potreby	a, b, c
Aktivita	Zvýšiť financovanie obecných investícií prostredníctvom regionálnych, štátnych zdrojov alebo fondov EU					
Špecifický cieľ <i>1.2 Technická infraštruktúra</i>						
Aktivita	Obstaranie PD: ČOV, verejná kanalizácia, verejný vodovod		50	50	30 000	a, b, c
Aktivita	Výstavba ČOV			100	Podľa PD	a, b, c
Aktivita	Výstavba verejnej kanalizácie			100	Podľa PD	a, b, c
Aktivita	Výstavba verejného vodovodu			100	Podľa PD	a, b, c
Aktivita	Budovanie a rekonštrukcia miestnych chodníkov		50	50	Podľa PD	a, b, c
Aktivita	Budovanie a rekonštrukcia		50	50	Podľa PD	a, b, c

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

	miestnych komunikácií					
Aktivita	Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu		100		Podľa PD	a, b, c
Aktivita	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov		50	50	Podľa PD	a, b, c
Aktivita	Vybudovanie kamerového systému v obci		100		10 000	a, b, c
Špecifický cieľ						
2.1 Vzhľad obce						
Aktivita	Obnova oplotenia cintorína a chodníkov		100		10 000	a, b, c
Aktivita	Investície do obnovy a údržby verejných priestranstiev	25	25	50	15 000	a, b, c
Špecifický cieľ						
2.2 Sociálna infraštruktúra a budovanie miestnej komunity						
Aktivita	Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových športovísk a priestranstiev pre oddych a rekreáciu		50	50	Podľa PD	a, b, c
Aktivita	Vybudovanie obecného múzea		100		10 000	a, b, c
Aktivita	Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí	30	35	35	30 000	a, b, c
Aktivita	Medzinárodná spolupráca a podpora partnerstiev na regionálnej a medzinárodnej úrovni		50	50	Podľa potreby	a, b, c
Špecifický cieľ						
2.3 Prezencia obce						
Aktivita	Propagácia obce prostredníctvom webovej stránky obce a sociálnych sietí	30	35	35	2 000	a, b, c
Aktivita	Budovanie informačných tabúl v obci		50	50	5 000	a, b, c
Špecifický cieľ						
3.1 Zefektívnenie odpadového hospodárstva v obci						

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

<i>Aktivita</i>	Odstraňovanie čiernych skládok				<i>Podľa potreby</i>	<i>a, b, c</i>
<i>Aktivita</i>	Obstaranie PD pre kompostáren a zberný dvor		100		10 000	<i>a, b, c</i>
<i>Aktivita</i>	Obstaranie technických zariadení pre triedený zber komunálnych odpadov v obci Pleš	100			82 712,00	<i>a, b, c</i>
<i>Aktivita</i>	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbory textílii, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov	30	35	35	2 000	<i>a, b, c</i>

Špecifický cieľ

3.2 Zmierňovanie dôsledkov zmeny klímy a ochrana zdravia obyvateľstva

<i>Aktivita</i>	Revitalizácia a úprava koryta vodného toku			100	<i>Podľa PD</i>	<i>a, b, c</i>
<i>Aktivita</i>	Údržba a starostlivosť o vybudované protipovodňové opatrenia		50	50	5 000	<i>a, b, c</i>

6. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania a rizika	Zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrenia
Finančné	Prioritná oblasť 1, 2, 3	Vysoká	Nedostatok finančných zdrojov na implementáciu	Aktivita obce v oblasti aktivít regionálneho rozvoja, aktívne vyhľadávanie možností nenávratného financovania	Starosta obce

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

Dosiahnutia merateľných ukazovateľov	Prioritná oblasť 1, 2, 3	Stredná	Nedosiahnutia a stanovených hodnôt merateľných ukazovateľov	Reálne stanovenie plánovaných hodnôt	Starosta obce
Legislatívne	Prioritná oblasť 1, 2, 3	Stredná	Prekážka v aktuálnej platnej legislatíve pri implementácii	Analýza legislatívy pred prípravou programu	Starosta obce
Personálne	Prioritná oblasť 1, 2, 3	Nízka	Nedostatok personálnych kapacít na implementáciu	Analýza trhu práce, expertov, partnerov	Starosta obce

7. RIADENIE IMPLEMENTÁCIE

V systéme riadenia implementácie PHRSR musí byť predovšetkým presne definovaná úloha jednotlivých subjektov zapojených do realizácie PHRSR, ako aj pravidlá a procesy riadenia implementácie stratégie. V základnej riadiacej štruktúre implementácie stratégie sú diferencované orgány s riadiacou, výkonnou a kontrolnou funkciou. Jednotlivým orgánom riadiacej štruktúry je stanovená ich úloha, právomoci a zodpovednosti. V rámci riadiacej štruktúry implementácie PHRSR využívajú štruktúry spolupráce, ktoré sa osvedčili vo fáze tvorby PHRSR, aby sa zabezpečila kontinuita strategického plánovania.

Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR		
<i>Zastupiteľstvo</i>	Schvaľovanie PHRSR, prehodnocovanie potreby jeho aktualizácie, monitoring, tvorba projektových zámerov		
<i>Iné stále orgány, kontroly, riadenia a koordinácie v území</i>	Kontrolór obce – kontrola plnenia cieľov, kontrola súladu rozpočtu s PHRSR Pleš		
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

<i>Riadiaci výbor</i>	Starosta a obecné zastupiteľstvo	Rozhoduje, presadzuje, zadáva úlohy, lobuje smerom k nadriadeným orgánom a zabezpečuje všeobecnú podporu realizácie plánu	Zasadá minimálne 1 krát štvrťročne. Každý člen by mal mať kompetenciu prijať rozhodnutie a mal by zohrávať významnú úlohu v živote obce tak, aby mohol intervenovať pri realizácii a riešiť vznikajúce problémy.
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
<i>Koordinátor tvorby stratégie</i>	Ing. Milan Haluška EVS Novohrad, Tomášovce	Na základe aktuálnej metodiky a platnej legislatívy koordinuje proces tvorby dokumentu PHRSR a spracováva dokument	Usmerňuje a koordinuje činnosti, aby proces aj výstup boli v súlade s aktuálnou metodikou a platnou legislatívou
<i>Tím pre koordináciu implementácie</i>	Starosta obce, Obecný úrad Pleš – administratíva	Podieľajú sa na realizácii jednotlivých nástrojov a monitoringu PHRSR. Spracujú hodnotiacu správu. Poskytujú technickú a administratívnu podporu procesom.	Podporná štruktúra pre ostatné štruktúry v procese prípravy a realizácie PHRSR. Dodáva informácie pre potreby implementácie a hodnotenia PHRSR.

8. ODPORÚČANIA A POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE ZO SPRACOVANIA PHRSR

8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je program na najnižšom stupni verejnej správy, preto z neho nevyplývajú žiadne odporúčania na nižšie úrovne strategického riadenia

Pri spracovaní PHRSR Pleš sa vychádzalo zo strategických dokumentov na nadradených úrovniach, ktoré boli zohľadnené. Žiadame, aby sa pri aktualizácii strategických dokumentov prihliadalo na prijaté PHRSR na najnižších úrovniach, nakoľko tieto sú ľuďom najbližšie.

8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

- a. *Obecný úrad Pleš – výkonný orgán, administratívny orgán. Požaduje sa aby vytváral technické a administratívne zázemie pre implementáciu a monitoring PHRSR*
- b. *Aktívni občania - konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR. Požaduje a očakáva sa podávanie pripomienok a návrhov k realizácii PHRSR počas jeho implementácie. Zároveň sa požaduje aktívny prístup pri realizácii jednotlivých nástrojov.*

Obec Pleš
Obecný úrad, Pleš 7, 985 31 Pleš

- c. *Subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu v regióne – zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu. Požaduje poradenstvo a spolupráca aj počas implementačnej fázy.*
- d. *Rozvojové a konzultačné agentúry – konzultácia možností získania nenávratných zdrojov pre implementáciu nástrojov. Očakáva sa aktívna spolupráca a výmena informácií najmä v oblasti možností získavania nenávratných zdrojov.*
- e. *Zamestnávateľia pôsobiaci v regióne – Očakáva sa najmä spolupráca pri implementácii nástrojov v oblasti zamestnanosti a podnikateľského prostredia.*
- f. *Susedné obce z regiónu – Očakáva sa najmä spolupráca pri implementácii nástrojov s presahom územia (infraštruktúra, cestovný ruch)*
- g. *Orgány štátnej správy a regionálnej samosprávy – Očakáva sa spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov. Očakáva sa tiež profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach.*

8.3. Záverečná správa

Program rozvoja obce Pleš nie je statický, práve naopak ide o živý dokument. Jeho realizácia musí byť spoľahlivo sledovaná. Vzhľadom na to, že tento strategický dokument vznikol v období poznačenom rozsiahlou pandémiou ochorenia Covid-19 a vojnovým konfliktom na Ukrajine, pričom dopady týchto udalostí, či už ekonomické alebo sociálne, môžeme len odhadovať, je jednoznačné, že PHRSR Pleš musí byť podľa potreby dopĺňovaný a aktualizovaný. Neistota, ktorú obec prežíva sústreďuje prioritu na základné samosprávne funkcie, nechceme však, aby rozvojové a investičné priority stagnovali.

Pri aktualizáciách je dôležité, aby bolo zachované smerovanie načrtnuté v tomto dokumente, ktoré vzniklo na základe konsenzu s využitím zapojenia širokej verejnosti. V prípade, ak vznikne nová spoločenská potreba, objavujú sa „nové projekty“, mali by prejsť štandardizovanou procedúrou prípravy a pripomienkovania. Až následne by mali byť zaradené do aktualizovaného programu. Je na všetkých aktéroch podieľajúcich sa na plánovaní, aby prispeli svojim dielom k tomu, aby nástroje (projekty) v rámci jednotlivých prioritných oblastí boli zrealizované.

9. VYUŽITÉ LITERÁRNE ZDROJE A INÉ ZDROJE

Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja v. 1.0.4.

Program rozvoja obce Pleš 2015 - 2023

Štúdia uskutočniteľnosti trás k turistickým atrakciám v regióne destinácie Turistický Novohrad a Podpoľanie

VÝROSTOVÁ, Eva, 2010. Regionálna ekonomika a rozvoj. Bratislava: IURA Edition. ISBN 978-80-8078-361-7

www.beiss.sk

www.oma.sk

www.obecples.sk

www.upsvr.gov.sk

<https://zbgis.skgeodesy.sk/>

<http://datacube.statistics.sk/>

10. PRÍLOHY

1. Dotazník

2. Vzor monitorovacej správy